

Selvevaluering skoleåret 2010-11

Indholdsfortegnelse

A. Indledning

1. Indledning
2. Emnevalg, baggrund og hensigt
3. Strategi og pejlemærker
4. Plan over selvevaluering

B. Udviklingsmøder

1. Udviklingsmøde 07.04.2010
2. Udviklingsmøde 14.04.2010
3. Udviklingsmøde 27.04.2010
4. Opsamling og konklusioner
5. Strategi

C. Ny praksis i skoleåret 2010-11

1. Lektielæsning, filmfremvisning og skriftlig blok
2. Boglige temaforløb i årsplanen
3. Grammatikforløb (tema 1)
4. Konfliktforløb (tema 2)
5. Klimaforløb (tema 3)
6. Drømmeforløb (tema 4)

A. Indledning

Baunehøj Efterskole er en innovativ virksomhed, som gennem udarbejdede strategier og pejlemærker, søger at udvikle nye indsatsområder og praksisser. Således er der i forbindelse med udvidelse af skolens elevoptag gjort mange overvejelser over, hvad udvidelsen skulle omfatte. Der arbejdedes således med at oprette en særlig danskklasse for unge med anden etnisk baggrund end dansk. Parallelt hermed har det været overvejet, om skolen skulle ændre i kerneydelsen, som er 10. klasse. Skulle man eksempelvis overgå til eksamensfri 10. årgangsskole? Endelig har det været vigtigt at vurdere, hvilke forventninger de unge mødes med i den fortsatte ungdomsuddannelse og giver disse forventninger anledning til nye undervisningsformer, fag m.v.

2. Emnevalg, baggrund og hensigt

I foråret 2010 deltog det pædagogiske personale i et heldagskursus om 10. klasse/10. årgangs problematikken. Baggrunden var at modtage inspiration og skabe kontakt til tilsvarende efterskoler. Med udgangspunkt i kursusdagen afvikledes tre pædagogiske møder om Baunehøjs udviklingsmuligheder. Det første møde var en tilbagemelding fra kursusdagen. Det andet møde handlede om Baunehøjs interne vidensdeling. Det tredje møde var opsamling, konklusioner og målsætninger for det kommende skoleår.

I skoleåret 2010-11 er der således planlagt forskellige aktiviteter med udgangspunkt i ovenstående overvejelser. Der er ud over et nyt grammatikforløb afviklet tre boglige temaforløb. Det er resultaterne af de forberedende overvejelser samt de afviklede aktiviteter, der udgør indholdet af denne rapport.

3. Skolens strategi og pejlemærker

I skolens strategiplan er følgende **vision** formuleret:

- "På Baunehøj har vi mod til at fastholde 10. klasse som begyndelsen på noget nyt – og ikke blot afslutningen på folkeskolen. Vi arbejder for, at alle skolens fag tager afsæt i de mål den enkelte elev og skolen vil nå, så skolen gør en tydelig forskel for elevernes læring og udvikling."

Visionen skal bruges til at udvikle det pædagogiske grundlag i form af en strategi med et tredelt fokus, bl.a.:

- "Vi vil udvikle skolen til at være springbrættet til og starten på en ungdomsuddannelse, så der er langt højere grad af sammenhæng mellem skoleåret på Baunehøj og elevernes fremtidige valg og muligheder."

I skolens formulerede pejlemærker er følgende relevante for denne rapport:

- *"Nye fag som konflikthåndtering, strategi og organisering*
- *Klare mål og afgrænsede forløb*
- *Læringsforløb, der har tættere sammenhæng med efterfølgende ungdomsuddannelse*
- *Devalueringer i forbindelse med projekter og undervisningsforløb"*

4. Plan over selvevaluering

I følge lov om frie kostskoler § 2 skal skolen regelmæssigt foretage en selvevaluering og offentliggøre denne på skolens hjemmeside. Bestyrelsen har godkendt en plan for skolens virksomhed i forhold til værdigrundlaget på bestyrelsesmøde den 24.11.2010:

Evalueringssemne:

Med udgangspunkt i en række udviklingsmøder og kursusdeltagelse i foråret 2010 besluttede personalet at sætte fokus på intern vidensdeling, erfaringsudveksling og afdækning af praksis med henblik på udvikling af skolens form og indhold, der er et af skolens formulerede pejlemærker.

Evalueringssemnet er at beskrive og give eksempler på:

- **Fælles temaer:** teoretisk læring gennem tværfaglige emner
- **Fælles tankemodeller:** på tværs af fag
- **Fælles iscenesættelse:** konkret læring gennem aktiv deltagelse

Evalueringsindhold og tidshorisont:

Beskrivelse og evaluering af tre boglige temaforløb i skoleåret (hhv. september 2010, november 2010 og februar/marts 2011).

Evalueringsform:

Beskrivelser, evalueringer samt konkrete resultater.

Evalueringsprodukt:

Webbaseret rapport på skolens hjemmeside.

Resumé:

Som det fremgår af rapporten, er der tydelige linjer i forløbet fra de overordnede ideer, vidensindsamling og vidensdeling til planlægning og implementering af opstillede mål og undervisningsforløb. Forløbet har åbnet for en kollegial indsigt i undervisning og faglige strukturer. Det er lykkedes at skabe forståelse for nødvendigheden af grammatik i alle sprogfag, at påvirke de skriftlige arbejder og lektiekulturen, at effektivisere undervisningen, at skabe forbindelse mellem det konkrete og det abstrakte, det personlige, lokale og det internationale. Evalueringerne viser, at udbyttet er rimelig godt. Dog kunne man ønske, at der var tid og kræfter til at følge op på undervisningsforløbene og derigennem måle effekten over tid og på tværs af fag og emner. Et andet aspekt er forholdet mellem pædagogisk form, proces og metode og på den anden side faglig undervisning, vidensformidling, indsigt og fordybelse. Hvor undervisningen kombinerer disse to sider er udbyttet meget stort.

Uffe Raahede marts 2011.

B. Udviklingsmøder

1. Udviklingsmøde 07.04.2010

På baggrund af heldagskurset med andre 10 kl./årg. efterskoler fremkom følgende fire beskrivelser:

Den første efterskole er gået fra 8.-10. klasse til kun at være en 10.kl./årg. skole. Projekt, tværfaglig, helheds-skabende for at uddanne kulturudøvere og igangsættere med speciale i musik og teater. På 20 år er skolen blevet prøvefri – men en udvidet projektopgave (læreroplæg til den enkelte elev f.eks. om at beskrive Bolivias befolkningsudvikling i et globalt miljømæssigt perspektiv med et produkt som munder ud i musik/teater). Mange projektopgaver: ressource, bearbejde, udvikle og overføre til et musikalsk, teatermæssigt udtryk. Skolen garanterer 10 timers musik om ugen. Dansk er eneste obligatoriske fag, resten er valgfag. Elevsynet er, at eleverne er fagligt dygtige, som ikke har behov for repetition, men i stedet brug for at fremme anvendtheden af fagligheden. Skolen retter sig mod gymnasierettede? De boglige valgfag kan gøre leverne gymnasierettede. Det havde været en kamp at få eleverne ind på gymnasierne. Skolen har udarbejdet en god beskrivelse af elevernes kompetencer ved afslutningen. (Kristian Damgaard/KD)

Den anden efterskole ligner Baunehøj f.eks. medborgerskab, morgensamling, bevægelsesfag, grenfag .... Videnssynet er lyst-, projekt- og problemorienteret undervisning for at uddanne selvforvaltende og refleksive

mennesker. Har en rejse i Europa i foråret. 5 linjefagsuger og 6 projektlinjer (elevtest på hjemmesiden) med 10 timer om ugen. Til hver linje er der tilknyttet relevante boglige fag og dermed tværfagligt lærersamarbejde. Gruppeledere, teamleder. Hertil kommer grenfag (valgfag) af 1½ time. Nyt elevklientel med projekt/bogligorienteret undervisning. Jo mere projekt jo mere kræver det af eleverne. Vil gerne besøge skolen: hvordan fungerer projektundervisningen i forhold til det fag-faglige? Hvad med de sidste 10-20%, som også skal løftes? Skarp profil (stærk form) men holder indholdet? God beskrivelse af opgavefordelingen hos medarbejder, ledelse og bestyrelse under omstruktureringen og forstanderskifte. (Bjørn F. Thomsen/BT)

Den tredje efterskole er tilknyttet spejderbevægelsen, FDF, lokalforankret, tæt ved vindmøllefabrikken, alderdomshjemmet. God økonomi, god mad, god stemning, pænt sted. Skolen har eksamen (prøver). Bruger de rigtige ord: fra 10. klasse til 2 projektlinjer. 10. kl. er begyndelsen på noget nyt, det første skoleår, to rundkørsler (teknisk/praktiske vej og noget med mennesker). Teknikdelen er drenge med dynamik, piger med mennesker. For meget og for lidt dynamik. Skolen tvinger eleverne til at vælge vej et år før. Projekter linkes til linjerne musik og teater. To forestillinger, hvoraf de rejser med den ene. Værkstedstimer med boglige fag og fagfaglige kurser. Problemet er de fagligt svage elever, som de taber. Er der sammenhæng mellem de to linjer og teaterprojekterne? Videnssyn? (Jan Jørgensen/JS)

Den fjerde efterskole er en 9. og 10. årgangsefterskole. Kun gymnasieegnede elever. 10 årgang delt i to dele: future (boglige del med stærke elever, projekt med linjer, boglig m.m. og afslutter med intern prøve med) og fusion (praktiske del med håndværksmæssige elever uden interne prøver men med et projekt). Værdigrundlaget er baseret på krop, motion, outdoor og styrketræning. Grundtvig light. Mange fællesaktiviteter: morgengåture, svanesang. Tolærersystemet: større klasser til projektering med 30-35 elever, en hovedansvarlige og en backup lærer. (Thomas Toftdahl/TT)

Det videre forløb:

Jo mere ud af huset, jo mere taler vi. Men hvad laver vi i dag, hvad ved vi om hinanden, risikerer vi at løbe i for mange verdensretninger....?

Derfor:

Vi vil gerne holde et par møder om intern vidensdeling og opsamle sideforslag, som vi kan arbejde videre med på et tredje møde, hvor vi lægger en plan for det videre forløb.

Møderne skal afdække vores praksis, finde vore stærkeste holdepunkter samt skabe grundlag for ændring af skoleårets opbygning, mere tværfaglighed m.v.

Da der i det følgende bruges en række initialer på ansatte bringes her en oversigt:

KC	Karen Christensen
JS	Jan Jørgensen
GT	Gitte Trolle
UR	Uffe Raahede
JH	John Hansen
KD	Kristian Damgaard
LS	Lene Schæffer
PE	Peder Esmann
TT	Thomas Toftdahl
BT	Bjørn Friis Thomsen
NA	Nele Anger
RH	Ricky Hansen
RD	Roxana Dam

2. Udviklingsmøde 14.04.2010

Ricky Hansen (RH) fremlagde agenda om vidensdeling uden beslutninger og dybere begrundelser. Det gælder om at dele ideer og fortælle om egen praksis med udgangspunkt i **sprogfagene**.

Grammatik:

RH (engelsk): 1 lek. om ugen til grammatik. To midterste hold, gode mundtlig, svagere grammatisk. Stil med 8-10 generelle fejl, som jeg retter sammen med eleven eller i klassen. Ordstillinger, kongruens, flertalsendelser, tider verber, adjektiver, præpositioner m.v. "Den lille fejlstøvsuger", med opgaver, rettelser, lektier. Fejlsætninger på tavlen. "Noget om den engelske grammatik" som vejledning. Svært at nå gentagelser, men fejl uddydes.

BT (dansk): Vi bør bruge samme slags grammatikhæfte i alle fag. Fælles grammatikgennemgang om hvorfor det er vigtigt. "Det er navneordene du har fejl i" – forudsætter et vist niveau (kende navneord) for at udvikle sprog. Ca. 10 timers grammatik.

PE (tysk): I tysk mangler meget basal dansk grammatik, som forudsætning for det tyske. Derfor skal vi tale samme sprog, samme grammatikbøger. Første halvår (niveau B), fylder meget i efteråret frem mod terminsprøven. 2 timer pr. uge. I foråret ca. 1 lektion om ugen.

RD (generelt) en fælles time om ugen med basal universel grammatik. Vigtigt hvordan man bruger ordbøger. Hvordan man skriver forskellige slags stile: argumentation, essay, beretning. Undervise i plagiat, kildeangivelse. I sprogundervisning formulerer jeg mine mål mhp evnen til at kommunikere, fortælle om sig selv, fortælle i nutid, argumentere (niveau A).

Alle sprogfag må have en grammatisk del, hvordan bygger man en tekst op (fra det enkle til det komplekse). Det helt centrale er at eleverne forstår, hvorfor grammatik er vigtig! Vigtigt at se grammatikken i sammenhæng med det talte og anvendte sprog. Indvandrerklasse og grundlæggende sprogr træning passer fint sammen.

Skriftligt arbejde:

PE (tysk): 1-2 timer på lektier. A: Skr. fra små opgaver til færdige stile. B: Skr. laver de mange fælles fejl, derfor mange skriftlige arbejder i timerne. Skr. afleveringer: 5 (-8) stile om året + termin. Størrelsen af hold, jo svagere, jo mindre hold. NA: god ide med flere mindre opgaver og tekster end store opgaver, som de ofte laver i sidste øjeblik. 3 stile + oplæg som større skr. opgaver.

KD (dansk): 1-2 timer på lektier om ugen. 3-5 skr. afleveringer om året + termin. KC: 5 skr. stile om året. Lektietid: varierer ca. 1 time om ugen. Hel danskdag ikke optimalt. RD 12-15 i klassen. RD: God ide at kræve at man skal bruge mindst en time på opgaven. Give elever en ide om, hvor meget tid de skal bruge.

KD (matematik): ½ time på lektier. 5-7 skr. afleveringer om året. Jo svagere jo flere skr. opgaver på klassen. KC: 10 aflevering om året. Lektier: 1 time om ugen. 24 i klassen er for stort (16 ideelt). Flere lektioner om ugen.

RD (engelsk): To større stile om året, hver uge 1-2 afsnit. To skr. prøver med grammatik. To timer lektier om ugen. Ikke så meget hjemmearbejde. 3 lektioner fint.

RD (fransk): 4 timer fint men svært i forhold til niveauet evt. 3 lektioner måske bedre.

BT (fælles): Skelne mellem større opgaver, hvor aflevering koordineres og mindre opgaver, hvor konkrete fejl rettes. Give dem begyndelsen til et essay..... Fælles mind maps. En 2-3 timer om ugen til større opgaver. 14 dages skema med skriftlige opgaver hver anden lørdag. Måske mindre stress, flere afleveringer, styrke de svage, ændringer af lektietimerne. Tema + prøve.

At vise film: mange lærertimer med lille lærertimeforbrug. Kunne det organiseres anderledes?

Mål med sprogundervisningen:

UVM krav om emner, kulturforståelse m.m. Vi sidder med 25, hvoraf mange står af ang. USA, præsident, viden osv. Mindste fælles nævner løfter de svage med keder de stærke. I 10 klasse kan vi gå tættere på de unges egen verden i den stedet for den faktuelle undervisning.

RD: sprogundervisning er kulturundervisning men vi kan ikke supplere med så meget udenfor: intellektuelle indsats, grammatisk niveau, sproglige instrumenter, er ikke mulig. Vi må satse på den primære sproglindlæring. Vores kommunikative mål skal være at de skal sige noget om sig selv, skolen ..... Vekselvirkning mellem tæt på eller langt væk emner. Man kunne måske tænke temaer på tværs af fagene på samme tid. Alt hvad man skal snakke om, kræver at man har et sprog.

PE: tysk tæt på lettest .... nyere tysk historie efter 45, tysk musik. Medborgerskabsmodellen (herfra min verden går): fra det nære til det fjerne Undervisningsplanen tematisk set på tværs af fagene (næste møde).

Lektiestøtte/lektietime:

BT: Kan vi ikke lave en dag, hvor elever har fri når de har fri. En ordentlig lektiecafe ordning, som eleverne skal tjeke forbi. Obligatorisk lektiekalender. Lektiefri skole? Vi når ikke de svage. Det er de forkerte, der laver lektier. Undervisningen (PE) er baseret på lektier. De gode skal have mere frihed. De svage skal undervises i at lave lektier. Intranet.

RH: eleverne er gymnasieparate, når de kommer. Skal det være vores fokuspunkt at tvinge deres arbejdsmoral (selvdisciplinering) i stedet for elevinitiativer, teater, Afrika. Kunne vi lave en mere spændende efterskole. 75-80% kan. Nogle af dem laver faktisk for mange lektier!

For de svage handler det om, hvor meget vi kan nå at lære dem. Hvad mener vi med at sætte fokus på lektier? Det skal skemalægges og undervises i.

I den store sammenhæng skal vi ændre strukturer, og hvordan påvirker det lektiekulturen? Vi må prøve at rydde op, så der ikke ligger så mange dårlige lektievaner/stres.

3. Udviklingsmøde 27.04.2010

RH fremlagde agenda om vidensdeling uden beslutninger og dybere begrundelser. Det gælder om at dele ideer og fortælle om egen praksis med udgangspunkt i **andre fag end sprogfagene**.

Medborgerskab (PE):

1. Herfra min verden går: fra personlige egenskaber, til fællesskaber, medborgerskab og verdensborgerskab
2. Fra stamtræer i familien, krydset med historiske perioder, bedsteforældrebesøg
3. Konfliktløsning, på det personlige plan og internationale konflikter
4. Etik og etikere (filosofier) og etiske dilemmaer.
5. Klima, topmøde, emnedelt
6. Politiske ideer, partier, lovforslagsspil, ungdomspolitiske debatter
7. KIE modellen og ikke-affirmativ undervisning
8. Medborgerskab og demokratisk skole i praksis.

Dansk (BT):

1. Danskopgivelserne
2. Temaer, genrer, periodestudier, medier, nærløsning
3. Det tværfaglige og gentagelse
4. Mind Maps, tælletræer, KIE, tidslinje, tankefigur: præsentere, analysere, fortolkning, perspektivering osv. Kan vi udvikle fælles tænkemodeller, tankemodeller
5. Kunne vi styrke det historiske og andre temaer på tværs af fagene
6. Ren tekstlæsning: Hvad læser man når man læser?
7. Læreridiosynkrasier?

Engelsk (RH):

1. Niveaudelt på 3 niveauer med de samme slutmål
2. Engelskundervisningen er vanskelig hvis man vil tage emner op, som ikke er personlige
3. Sprogundervisningens genrer og emner burde kunne linkes til andre fag (dansk medborgerskab)

BT laver oversigt over fagenes emner og temaer (opgivelser)

- A. **Fælles mulige temaer, på tværs af fag, fra det nære til det globale, fælles tankemodeller, ændre praksis i dagligdagen:**
  - Hvad er Danmark?
  - Hvad er virkelighed/virkeligt?
  - Hvad vil det sige at være et individ, identitetsdannelsen, "selfworld", "popnetweb.world".
  - Krig, ulighed, retfærdighed, klima ..... bære det ud i verden.
  - Følsomheden, det poetiske, erfaringen.
  - De konkrete handlinger, praksis
- B. **Fra det konkret praktiske (iscenesættelsen, lokale/globale kontakter), hvor det faglige bygges på.**
- C. **Det skriftlige, lektier..... inden sommerferien.**
- D. **Årsplan, 2-4 ugersblokke og skematilrettelæggelse.**
- E. **Tidsramme frem til sommer**

4. Opsamling og konklusioner

På første møde (7.4) blev 4 efterskoler præsenteret.

På andet møde (14.4) blev fokus sat på intern vidensdeling, erfaringsudveksling, afdækning af praksis med udgangspunkt i **sprogfagene**:

Konklusioner:

Mål med undervisningen: primær sprogindlæring, som kulturundervisning bør der skabes fælles temaer, så emnerne går fra det nære mod det fjerne.

Grammatik: fælles time/undervisning i basal, universel grammatik, opslag m.m., så eleverne forstår, hvorfor grammatik er vigtig også set i sammenhæng med det talte og anvendte sprog (elevernes kommunikative evner).

Skriftligt arbejde: organisere (skemalægge) større skriftlige arbejder og mindre konkrete skriftlige opgave.

Lektier: organisere (skemalægge) lektiedelen, så der undervises heri og lektiekulturen påvirkes, så dårlige lektievaner/stress afvikles.

Film i undervisning: organisere (skemalægge) filmfremvisning, så undervisningstimer spares.

På det tredje møde (27.4) blev fokus på intern vidensdeling, erfaringsudveksling, afdækning af praksis med udgangspunkt i **andre fag end sprogfagene**.

Konklusioner:

Fælles temaer: teoretisk læring gennem tværfaglige emner

Fælles tankemodeller: på tværs af fag

Fra det konkrete til det abstrakte: fra det nære til det fjerne, fra det lokale til det nationale og globale

Fælles iscenesættelser: konkret læring gennem aktiv deltagelse

5. Strategi

Som fremlagt på repræsentantskabsmødet 2010 og i forlængelse af diverse møder internt fremlægges RH og BT forslag til det videre forløb:

Konklusionen på sidste møde var, at vi skulle rykke inden sommerferien og derfor har vi skåret diskussionerne indtil benet og lavet et par arbejdsområder man kan skrive sig på, herefter laver vi grupper og arbejder tingene igennem. Vi har inddelt opgaverne i tre overordnede emner, som har forskelligt omfang osv.:

A. Skema/skole

- Vi vil lave 8-10 grammatik eftermiddage i starten af skoleåret

- Vi vil have 3 temauger i løbet af året (2 x 1 uges varighed og 1 x 2 ugers varighed, desuden må en gerne være et socialt eksperiment placeret i november)

- Vi vil have gentænkt lektietimerne og lave skriftlige blokke

- Vi kunne også arbejde med et antal skriftlige fordybelsedage i løbet af året

Til ovenstående kan tilføjes, at vi er sikre på, at indholdet i de forskellige blokke nok skal falde på plads når rammerne er fornuftige.

B. Fremtiden/nærområdet

- Vi vil finde et par gymnasier at udveksle mere konkret med og få at vide, hvad de efterspørger.
- Vi vil finde et par samarbejdspartnere i området (skal eleverne vise rundt på Willumsens museum, skal de lave mad/synge på ældrecentre, skal de spille en forestilling på JAS eller?).
- Vi vil styrke og formalisere de kontakter vi har på indvandrerområdet.
- Vi vil kigge på kontakter generelt.

C. Didaktik og dagligdag

- Vi skal have mere styr på skolen IT (smartboard/aktivboard – hvem vil/kan bruge dem og hvem kan lære fra sig).
- Vi kan snakke lidt om forskellige undervisningsformer (cooperative learning o.a.) og klasseværelses opbygning (Bjørn kunne f.eks. godt tænke sig diverse plakatoversigter til både tysk og dansk).
- Vi vil brainstorme idéer til en idétank, så den enkelte lærer har flere strenge at spille på i forhold til såvel afvikling af kor og krumspringstimer, som almindelige aftenvagter.

Ad A. Skema/skole

Det er dette punkt, der er genstand for selvevalueringen og som beskrives i det følgende.

Ad B. Fremtiden/nærområdet

Vedr. kontakt til lokale gymnasier afholdt skolen den 10. februar 2011 et fællesmøde for skolens ansatte og bestyrelse og med indbudte gæster fra Teknisk Gymnasium Frederikssund, Frederikssund Gymnasium samt Frederikssund Handelsgymnasium.

Emnet for mødet var overgangen mellem efterskole og gymnasial ungdomsuddannelse, og i indbydelsen stod bl.a.:

”Baunehøj forsøger til stadighed at udvikle tilbud til eleverne, så opholdet hos os kan blive en ny begyndelse og dermed en god overgang til fortsat ungdomsuddannelse. Således har vi eksempelvis gennemført et obligatorisk grammatik-kursus for alle elever, ligesom vi har haft flere tværfaglige boglige forløb. Ca. 85 % af vore elever fortsætter på en gymnasial ungdomsuddannelse.

Vi forestiller os følgende program:

- En kort præsentation
- Et kort indlæg 10-15 min hvor I hver for sig prøver at sætte ord på de udfordringer, der venter vore elever. F.eks. hvorvidt I kan registrere en forskel (på godt og ondt) hos de gymnasieelever, der har været elever på en efterskole. Det kunne ligeledes være interessant for os, der kun har 10. klasse, at høre om denne gruppe elever skiller sig ud. Først og fremmest skal I naturligvis fortælle om det, der ligger jer på sinde.
- Fri samtale på kryds og tværs.

Vedr. kontakt til lokale samarbejdspartnere har skolen bl.a. indledt et samarbejde med Willumsens Museum i Frederikssund.

Ad C. Didaktik og dagligdag

Ikke omtalt her.

C. Ny praksis i skoleåret 2010-11

1. Lektielæsning, filmfremvisning og skriftlig blok

Som det fremgår af skemaet herunder (de gule markeringer) er tre delmål forsøgt opfyldt:

Skriftligt arbejde: organisere (skemalægge) større skriftlige arbejder og mindre konkrete skriftlige opgave. Dette er placeret i den boglige blok (onsdag eftermiddag). I årsplanen er fagene fordelt i kalenderen.

Boglig blok:

Lærerevaluering

Intensionen med den boglige blok er god, men vi skal være bedre til at planlægge, aftale, forberede og koordinere. Der kan være problemer med bemanning, ligesom de mange afbræk forlænger tiden mellem opgaveskrivning. De 1½ time er ikke nok, hvis det skal ligne terminsprøver.

Film i undervisning: organisere (skemalægge) filmfremvisning, så undervisningstimer spares.

Dette er placeret torsdag aften.

Lærerevaluering

Generelt opfattelsen at det er en god ide med filmfremvisning, selv om der ikke er tid nok til lange film, selv om nogle undervisningshold har brug for forklaringer undervejs. Der bør skelnes mellem film til fælles visning og mere deciderede undervisningsfilm på holdene.

Lektier: organisere (skemalægge) lektiedelen, så der undervises heri og lektiekulturen påvirkes, så dårlige lektievaner/stress afvikles. Dette er forsøgt imødekommet ved i modulet fra 10.30-12.45 at placere en ekstra lektion i skemaet. Dette modul er ikke en undervisningslektion men en lektieforberedelseslektion på klassen. Desuden er der tidsrummet fra 18.00 til 18.45, hvor eleverne kan lave lektier i husgruppen.

Lærerevaluering

Lektielæsningen i forlængelse af undervisning er godt.

Ugeskema

Skema 2010-11

07.00-07.30	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad
07.30-08.00	Rengøring	Rengøring	Rengøring	Rengøring	Rengøring
08.00-08.15	Morgensang	Morgensang	Morgensang	Morgensang	Morgensang
08.15-08.30	Fællespønsning	Bevægelse	Fællespønsning	Bevægelse	Medborgerskab
08.30-10.00	ty,ty,us,ma1,ma2	ma4,ma3,sp,fr,fr	Bev da2+	en1 da4 en1 da4	
	ty,ty,us,ma1,ma2	ma4,ma3,sp,fr,fr			ty,ty,us,ma1,ma2
10.00-10.30	Forfriskning	Forfriskning	3/2	Forfriskning	Forfriskning
10.30-12.45	jtb2 da1 en3 da4	Jtb en2 da3 en4	Bev	jtb4 da2	jtb3 da2 en1 en4
	jtb2 da1 en3 da4	Jtb en2 da3 en4	da1+	jtb4 da2	jtb3 da2 en1 en4
	jtb2 da1 en3 læsetr	Jtb en2 en3 Lek	3/2	jtb4 da2	jtb3 da2 en1 lætr
12.50	Middagsmad	Middagsmad	Middagsmad	Middagsmad	Middagsmad
14.10-15.40	14.10-14.55 Fælleskor	MM møde/Rengøring	Bev da4	en2 da3 da1	ma4,ma3,sp,fr,fr
	14.55-15.15 Forfriskning			da3 da1	ma4,ma3,sp,fr,fr
15.45-16.00	15.30-17.00 Linjefag	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	Kor & Krumspring
16.15-17.45		16.00-16.45 Husmøde	Boglig blok	Valgfag	
		16.45-17.45 Gryde i kog			
18.00-18.45	Lektie på gang	Lektie på gang	Lektie på gang	Lektie på gang	
18.45	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	
19.45-20.30					
20.30-22-15		Aftensang		Film/Foredrag	

Der er i november fremkommet følgende elevforslag, som er vedtaget:

At kunne lave lektier i stilletimen på computer med internetadgang.

Jeg ville gerne kunne sidde på computeren ovre i udsigten i stilletimen, da vi ikke har internet på prinsessegangen. Jeg ville gerne kunne bruge internettet til at undersøge ting der er aktuelle for de lektier jeg skal lave.

På min gamle efterskole havde vi et system med en seddel der hang i spisehuset, der var begrænsede pladser på denne seddel, hvis man havde sørget for at skrive sig på inden måltidet før stilletimen, fik man lov til at sidde i computerrummet i stilletimen.

Jeg tror at sådan et system på Baunehøj godt ville kunne fungere hvis man diskuterer dette med eleverne:

- At der er begrænsede pladser fordi det jo stadig er en stilletime der skal bruges til noget fornuftigt og ikke være en mulighed for socialt samvær men mulighed for at kunne lave de lektier man har for.
- At det ikke er fedt at der ikke er plads på seddelen hvis du skal lave lektier og nogle af dem der har skrevet sig på egentlig ikke skal bruge computeren skole relateret.
- At man skal vise hensyn til at dem der sætter sig derover for at lave lektier gerne vil have ro, hvis man ikke vil respektere det og bruger computeren til noget useriøst så er det ikke stilletimen man skal vælge at være på computeren i.

Jeg håber at i, i lærestaben, vil se mit forslag som seriøst og diskutere muligheden for at det ville kunne fungere.

Trine
Prinsessegangen

2. Boglige temaforløb i årsplanen

Der er i årsplanen indlagt 3 boglige temaforløb. Forløbene har forskellig længde for at afprøve forskellige forløb. Desuden er det hensigten, at de tre forløb skal bygge på en indbyrdes forbindelse, således man i det første forløb lærer metoder og redskaber, som kan anvendes efterfølgende forløb.

Forløbene søger bl.a. at indfri nedenstående:

Fælles temaer: teoretisk læring gennem tværfaglige emner

Fælles tankemodeller: på tværs af fag

Fra det konkrete til det abstrakte: fra det nære til det fjerne, fra det lokale til det nationale og globale.

Fælles iscenesættelser: konkret læring gennem aktiv deltagelse

August 2010		September 2010		Oktober 2010		November 2010		December 2010		Januar 2011		Februar 2011	
1	Sø	1	On F: Høstfest	1	Fr	1	Ma	1	On	1	Lø	1	Ti
2	Ma	2	To	2	Lø	2	Ti	2	To	2	Sø retur 20-22	2	On
3	Ti	3	Fr	3	Sø	3	On	3	Fr	3	Ma	3	To
4	On	4	Lø	4	Ma	4	To	4	Lø	4	Ti	4	Fr
5	To	5	Sø	5	Ti H: Grønland	5	Fr	5	Sø	5	On H: Oplæs	5	Lø
6	Fr	6	Ma	6	On		Lø	6	Ma	6	To	6	Sø
7	Lø	7	Ti	7	To	7	Sø	7	Ti	7	Fr	7	Ma
8	Sø F: Skolestart	8	On	8	Fr	8	Ma F: Forældre	8	On	8	Lø	8	Ti
9	Ma Intro	9	To Tidl elever	9	Lø Fæweekend	9	Ti F: Forældre	9	To	9	Sø	9	On
10	Ti	10	Fr	10	Sø	10	On	10	Fr T-prøve	10	Ma	10	To
11	On	11	Lø	11	Ma	11	To H: Gl. elever	11	Lø	11	Ti	11	Fr
12	To	12	Sø	12	Ti	12	Fr	12	Sø	12	On	12	Lø
13	Fr F: Tour de B	13	Ma F: Misbrug	13	On	13	Lø DGI besøg	13	Ma T-prøve	13	To F: Forældre	13	Sø Vinterferie
14	Lø Fæweekend	14	Ti	14	To	14	Sø	14	Ti T-prøve	14	Fr	14	Ma
15	Sø	15	On	15	Fr	15	Ma Boglig tema	15	On T-prøve	15	Lø	15	Ti
16	Ma Intro	16	To	16	Lø	16	Ti	16	To Julemøde.	16	Sø	16	On /7
17	Ti	17	Fr	17	Sø Efterårferie	17	On	17	Fr F: Julemøde	17	Ma	17	To
18	On	18	Lø	18	Ma	18	To	18	Lø	18	Ti	18	Fr
19	To	19	Sø	19	Ti	19	Fr	19	Sø Juleferie	19	On H: MGP	19	Lø
20	Fr Forl. week	20	Ma Forl. week	20	On /42	20	Lø	20	Ma	20	To	20	Sø
21	Lø	21	Ti	21	To	21	Sø	21	Ti	21	Fr	21	Ma Boglig tema
22	Sø	22	On	22	Fr	22	Ma	22	On	22	Lø Venneweek	22	Ti
23	Ma	23	To	23	Lø	23	Ti	23	To	23	Sø	23	On
24	Ti	24	Fr	24	Sø Retur 20-22	24	On	24	Fr	24	Ma	24	To
25	On	25	Lø Fæweekend	25	Ma Brobyg	25	To	25	Lø Juledag	25	Ti	25	Fr
26	To	26	Sø H: Efterskole	26	Ti	26	Fr	26	Sø 2. juledag	26	On	26	Lø
27	Fr	27	Ma Boglige tema	27	On	27	Lø Venweek	27	Ma	27	To	27	Sø
28	Lø	28	Ti	28	To	28	Sø	28	Ti	28	Fr	28	Ma
29	Sø	29	On	29	Fr	29	Ma	29	On	29	Lø		
30	Ma	30	To	30	Lø	30	Ti	30	To	30	Sø		
31	Ti			31	Sø			31	Fr	31	Ma		

Januar 2011		Februar 2011		Marts 2011		April 2011		Maj 2011		Juni 2011	
1	Lø	1	Ti	1	Ti	1	Fr	1	Sø	1	On
2	Sø Retur 18-20	2	On	2	On	2	Lø	2	Ma Skr. prøver	2	To Kr. H dag
3	Ma	3	To	3	To	3	Sø	3	Ti	3	Fr For weekend
4	Ti	4	Fr	4	Fr	4	Ma	4	On	4	Lø Retur 18-20 evt. sø
5	On Højskoleaften	5	Lø	5	Lø	5	Ti	5	To	5	Sø Sommerø
6	To	6	Sø	6	Sø	6	On	6	Fr	6	Ma
7	Fr	7	Ma	7	Ma Teateruge	7	To	7	Lø	7	Ti
8	Lø	8	Ti	8	Ti	8	Fr	8	Sø 19/36	8	On
9	Sø	9	On	9	On	9	Lø	9	Ma Synopsedage	9	To
10	Ma	10	To	10	To	10	Sø	10	Ti	10	Fr
11	Ti	11	Fr	11	Fr Fællesweekend	11	Ma	11	On	11	Lø
12	On	12	Lø	12	Lø Teaterforest	12	Ti	12	To	12	Sø Pinsedag
13	To Uddannelsessamt	13	Sø Vinterferie	13	Sø Teaterforestilling	13	On	13	Fr	13	Ma 2. Pinsedag
14	Fr	14	Ma	14	Ma	14	To	14	Lø	14	Ti
15	Lø	15	Ti	15	Ti	15	Fr	15	Sø	15	On
16	Sø	16	On /7	16	On	16	Lø	16	Ma	16	To
17	Ma	17	To	17	To	17	Sø Palmesøndag	17	Ti	17	Fr
18	Ti	18	Fr	18	Fr Forl weekend	18	Ma BE on Tour	18	ON	18	Lø
19	On Melodigrandprix	19	Lø	19	Lø	19	Ti	19	To	19	Sø
20	To	20	Sø	20	Sø	20	On	20	Fr St. Bededag	20	Ma Outrouge
21	Fr	21	Ma Boglig temaug	21	Ma	21	To Skærtorsdag	21	Lø	21	Ti
22	Lø Venneweekend	22	Ti	22	Ti	22	Fr Langfredag	22	Sø	22	On
23	Sø	23	On	23	On	23	Lø	23	Ma	23	To
24	Ma	24	To	24	To	24	Sø Påskedag	24	Ti	24	Fr
25	Ti	25	Fr	25	Fr	25	Ma 2. påskedag	25	On	25	Lø Afslutning
26	On	26	Lø	26	Lø	26	Ti	26	To	26	Sø
27	To	27	Sø	27	Sø	27	On	27	Fr	27	Ma
28	Fr	28	Ma	28	Ma	28	To	28	Lø Fællesweekend	28	Ti
29	Lø			29	Ti	29	Fr	29	Sø Forældredag	29	On
30	Sø			30	On	30	Lø	30	Ma Mundtl. prøver	30	To
31	Ma			31	To			31	Ti		

3. Grammatikforløb (tema 1)

Undervisning i basal, universel grammatik, opslag m.m., så eleverne forstår, hvorfor grammatik er vigtig også set i sammenhæng med det talte og anvendte sprog (elevernes kommunikative evner).

Se bilag A: Grammatik

4. Konfliktforløb (tema 2)

Undervisning i konfliktens væsen både på det nære personlige og lokale niveau og på det fjerne nationale og globale niveau samt i brug af fremlæggelsesværktøjer

Se bilag B: Konflikter

5. Klimaforløb (tema 3)

Undervisningen skal sætte fokus på og skabe debat om klima lokalt, nationalt og globalt med henblik på udgivelse af vidensbaserede artikler.

Se bilag C: Klima

6. Drømmeforløb (tema 4)

Undervisning i drømme har til hensigt at lære eleverne noget om drømme og deres forhold til virkeligheden, såvel psykologisk som kunstnerisk. Desuden er målet, at eleverne laver et teaterstykke på baggrund af den viden.

Se bilag D: Drømme

Bilag A: Grammatikforløb

Elevevaluering

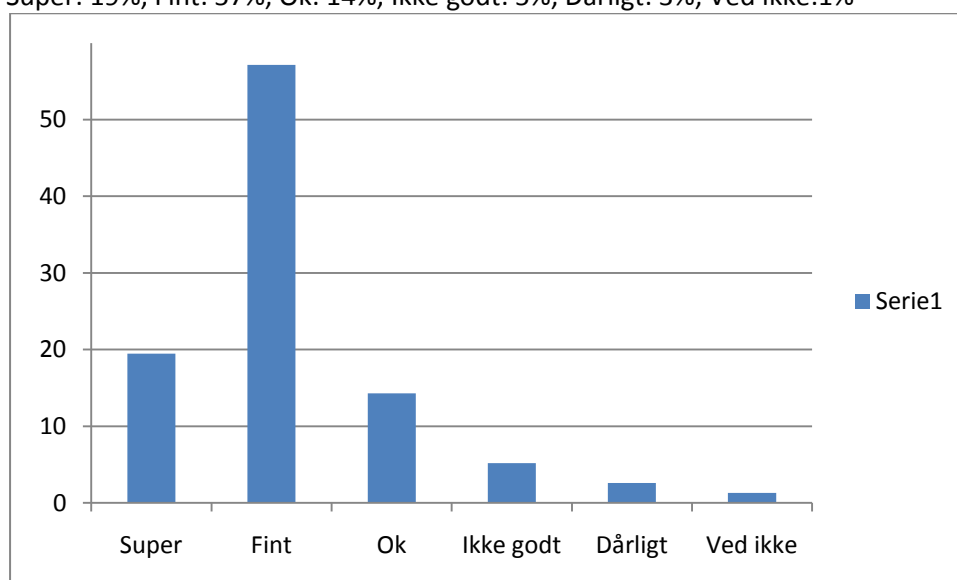
Evalueringen af grammatikforløbet skete via en webbaseret evaluering af elevernes udbytte og opfattelse af forløbet. Den omfattende evalueringsrapport kan læses [her](#) (link indsættes).

Der indgik 77 besvarelser i evalueringen (31/40,3% drenge og 46/59,7% piger).

Generelt og sammenfattende er evalueringens hovedpunkter følgende:

1. Hvordan synes du grammatikforløbet har ligget i skoleåret?

Super: 19%, Fint: 57%, Ok: 14%, Ikke godt: 5%, Dårligt: 3%, Ved ikke:1%

2. Synes du grammatik er vigtig?

Ja: 97%, Nej: 3%

3. Hvad har været det bedste ved grammatikforløbet?

Individuelle svar, som i alt overvejende grad er meget positive overfor indhold og undervisning.

Rigtig mange angiver, at det bedste ved undervisningen har været underviseren Bjørn Friis Thomsen.

4. Hvad har været det dårligste ved grammatikforløbet?

Individuelle svar som kredser om undervisningens placering om morgenen, forelæsningsformen, de mange ord og lektioner, koncentrationsbesvær hos sig selv og de andre.

5. Hvordan synes du at det du har lært bliver brugt af andre lærere?

I dansk: Super:13%, Fint:52%, Ok:23%, Ikke godt:3%, Dårligt:0%, Ved ikke:10%

I tysk: Super: 6%, Fint:23%, Ok:18%, Ikke godt:3%, Dårligt:2%, Ved ikke:49%

I engelsk: Super: 7%, Fint:35%, Ok:35%, Ikke godt:7%, Dårligt:7%, Ved ikke: 8%

I fransk/spansk Super: 8%, Fint:23%, Ok: 8%, Ikke godt:3%, Dårligt:1%, Ved ikke:56%

6. "Hvad er det latinske ord for navneord?"

Ca. 87 % svarede korrekt

7. "Skriv navneordene fra sætningen: En mand så det hus, som han fik lyst til at købe. Huset var dog allerede solgt, da han henvendte sig til ejendomsmægleren."

Ca. 82 % svarede korrekt

8. "Det latinske ord for Kendeord?"

Ca. 79 % svarede korrekt

9. "Skriv kendeordene i sætningen: En mand så et hus, som han fik lyst til at købe. Huset var dog allerede solgt, da han henvendte sig til ejendomsmægleren."
Ca. 58 % svarede korrekt.
10. "Det latinske ord for Udsagnsord?".
Ca. 88 % svarede korrekt
11. "Skriv udsagnsordene i sætningerne i og skriv hvilken tid de står i: Senere så hun en mand, som så ud som om han havde grædt. Hunden løber hen ad stien. Det er søndag og solen skinner."
Ca. 82 % svarede korrekt (dog har alle ikke anført tid)
12. "Det latinske ord for Tillægsord?".
Ca. 88 % svarede korrekt
13. "Skriv sætningen igen og indsæt tillægsord, hvor de mangler: Den _____ nat så ud til at blive _____. Manden med de _____ øjne kiggede på pigen i den _____ jakke og fandt at hun var meget _____."
Ca. 88 % svarede korrekt.
14. "Det latinske ord for Stedord?".
Ca. 74 % svarede korrekt.
15. "Skriv 4 stedord".
Ca. 70 % svarede korrekt.
16. "Det latinske stedord for Biord?".
Ca. 68 % svarede korrekt.
17. "Hvad siger biord noget om?".
Ca. 68 % svarede korrekt.
18. "Det latinske ord for Bindeord?".
Ca. 64 % svarede korrekt.
19. "Skriv 3 sideordnede bindeord".
Ca. 49 % svarede korrekt.
20. "Skriv 3 underordnede bindeord."
Ca. 53 % svarede korrekt.
21. "Det latinske ord for Forholdsord?".
Ca. 55 % svarede korrekt.
22. "Skriv forholdsordene i sætningen. Han gik ud på gaden for at kigge efter sin cykel. Den stod opad motoren med det ene hjul i en vandpyt, fordi regnen faldt fra himlen."
Ca. 70 % svarede korrekt.'
23. "Det latinske ord for Talord?".
Ca. 77 % svarede korrekt.
24. "Her er 10 ordklasser, så der mangler en. Hvilken? Skriv både det danske og latinske ord."
Ca. 61 % svarede korrekt.
25. "Syntaks – Analyser og skriv følgende sætninger og sæt komma: 1) Vi ved at hun ikke rejser. 2) Når jeg kommer hjem siger jeg det. 3) Eleven blev hjemme fra skolen fordi de andre ikke kunne lide ham."

26. Ca. 83 % svarede korrekt.

Lærerevaluering

Grammatikforløbet har været en stor fordel på de lærere, der fulgte BT's undervisning. Det var efterfølgende nemt at referere til undervisningen og man kunne koble til sprogfagene ved at lave øvelser i de pågældende sprog. Der er naturligvis forskel på at lære og at huske, men man kunne udvikle farvede ordklassekort i alle sprog osv.

Bilag B. Konfliktforløb

Projekt-uge 1/2010 – Konflikter Emneugeskema

	Mandag PE	Tirsdag TT	Onsdag RH	Torsdag RD
07.00	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad
08.00	Morgensang	Morgensang	Morgensang	Morgensang
08.15	Præsentation konfliktens psykologi Girafsprø Mægling	Gruppedannelse . gruppens ressourcer . gruppens forventninger . projektbeskrivelse	Gruppearbejde . godkendelse af delmål.	08.15 week- endklar 09.00 fremlæg- gelser
10.00	pause	Pause	Pause	Pause
10.30	Inddeles i grupper, ser na- bokrig og analyserer ud fra konflikttrappe.	Infosøgning/ undervisning i brug af powerpoint	Gruppearbejde	Fremlæggelse
12.50	frokost	frokost	frokost	frokost
14.10	Læreroplæg – giver bud på konflikter lokalt, nationalt og globalt. Ele- ver brainstormer	Foredrag v. Uffe om konflik- ten i mellemøsten	Gruppearbejde	Fremlæggelse Fællesafslutning
15.40	forfriskning	forfriskning	forfriskning	
16.00	Elever brainstormer	Gruppearbejde/ rengøring	Gruppearbejde	
18.45	aftensmad	aftensmad	aftensmad	
20.15	Film	Gruppearbejde	Aften-konflikt- sang	
22.30	Godnat	Godnat	Godnat	

Formål.

Eleverne skal i denne uge arbejde med konflikter som hoved tema. Eleverne lærer om konfliktens væsen både på det nære personlige og lokale niveau og på det fjerne nationale og globale niveau. Eleverne skal i grupper vælge en lokal, national eller global konflikt som skal undersøges, analyseres og præsenteres.

Mål:

- At eleven kender konfliktens psykologi.
- At eleven tilegner sig kompetencer inden for konfliktmægling og kan bruge girafsprø til at løse egne og mægle i andres konflikter.
- At eleven kan bruge brainstorm som kreativ model til at skabe og organisere ideer.
- At eleven kan bruge Powerpoint, som værktøj i forbindelse med præsentation.
- At eleven træner informations-søgning og kildekritik.
- At eleven træner i planlægning, samarbejde og gennemførelse af gruppearbejde.
- At eleven træner mundtlig fremlæggelse.

Mandagsholdet dækker bord til middag under morgenopvasken

Thomas laver selv mad mandag og torsdag. Tirsdag og onsdag kommer der grupper i køkkenet.

Slutmål:

Onsdag eftermiddag klokken 15.30 skal der være sendt en **PowerPoint** (som beskrevet nedenfor).

Torsdag klokken 09.00 skal gruppen være klar til **mundtlig fremlæggelse** ud fra PowerPoint præsentationen og **"støtte tekst kort"**, for et kritisk lærer- og elev panel.

Lærer/elev panelet vil udfylde en point-evaluering (som nedenfor beskrevet) af fremlæggelsens kvalitet.

Delmål 1:

Tirsdag klokken 22.00 skal der være sendt en "foreløbig-projektbeskrivelse"

Denne "**foreløbige-projektbeskrivelse**" skal omfatte følgende:

- En overskrift (som beskriver konflikten)
- Skema for gruppens ressourcer (inkl. jeres navne).
- Beskrivelse af gruppens forventninger.
- Forventet opgave fordeling i gruppen.
- Et landkort hvor konflikten finder sted
- Konflikts parter
- En kort beskrivelse af konflikten (ca. 40-70 ord), herunder hvor står konflikten i dag, konflikts grundlæggende modsætning, og konflikts historie.
- Konflikts omtrentlige omfang
- Hvorfor I har valgt dette emne, og hvilke forhold og dilemmaer I ønsker at belyse (ca. 30-40 ord).
- Hvilke kilder I forventer at bruge (inklusiv nøjagtige links), (ca. 5-6 kilder i prioriteret rækkefølge).

Delmål 2:

Onsdag aften klokken 20.00 skal gruppen have færdiggjort "**støtte tekst kort**" til brug ved den mundtlige præsentation.

Præsentationen:

Den endelige PowerPoint præsentation skal være enkel og holdes i punktform / evt. tekst skal være MEGET kort. PowerPoint præsentationen **skal** indeholde de med **fed skrift nævnte punkter**, uddybende information / besvarelse af de i parentes nævnte punkter og detaljer **kan** i et fornuftigt omfang tages med i PowerPoint præsentationen, men *skal uddybes i den mundtlige fremlæggelse* (medgå i "støtte tekst kort").

- **Et landkort (hvor finder konflikten sted)**
- **Befolkningstæthed og BNP**
- **Befolkningsfordeling (cirkeldiagram)** (f.eks. fordelt på etnisitet, religion eller hvad der er relevant)
- **Konflikts parter**
- **Konflikts omfang** (hvor mange er involveret, hvem / hvor mange er indirekte berørt, geografisk omfang, hvor på konflikttrappen befinder konflikten sig i dag).
- **Konflikts historie** (beskrivelse af konflikts historie og kronologi, herunder indsæt konfliktforløbet på konflikttrappen).
- **Konflikts grundlæggende modsætning(er).**
- **Løsningsforslag** (herunder vurdering af: Hvad er hver af parternes interesse i at opretholde en konflikt. Hvor ser du at parterne er gået galt af hinanden pga. brug af "Ulvesprog" (eksempler), og hvor brug af "Girafprog" kunne være gavnligt. Hvordan kan man få hver af parterne til at hoppe med på konflikttrappens udviklingstrin frem mod "mulighed for forandring". Vurder brug og nytte af "Mægling"-
- **Jeres navne**
- **Jeres kilder.**

Konfliktløsning ved brug af Mægling

Hvad er mægling?

En belysning af de relationer og situationer, der har givet anledning til konflikt samt et fælles ønske om at skabe et nyt forbedret møde/ samspil. Dette sker med deltagelse af de involverede personer samt en mægler.

Når konflikter skal håndteres med positivt resultat er det vigtigt, at alle parter føler sig hørt og set, og at alle parter bidrager. Dette sikres ved, at en neutral person styrer forløbet, en såkaldt mægler.

Formålet med en sådan proces er, at skabe en situation hvor alle vinder og få skabt et solidt grundlag for et videre samarbejde ved at give støtte til at løse problemerne på en konstruktiv måde.

Arbejdsmetoder:

Processen indledes med, at alle er med til at skabe det bedst mulige klima for løsning af konflikten. I praksis sikres det ved, at der arbejdes med også at se konflikten fra den anden parts side.

Begge parter får så lejlighed for at reflektere over de fremsatte synspunkter, og fortælle hvad der skal til for at ændre situationen.

Når konfliktstoffet på denne måde er synliggjort og i tale sat, indgås nye holdbare aftaler for fremtiden.

Det er afgørende, at parterne selv finder svarene og løsningerne. Mægleren indtræder her i en coachende position.

Mæglingen kan strække sig over to eller flere møder. Det er en god ide med et opfølgingsmøde, hvor parterne kan få lejlighed til at reflektere over, hvordan det er gået siden sidst.

Mæglerens rolle:

Mægleren skal sikre sig, at parterne er frivillige tilstede og ønsker at finde en løsning. Mægling kan derfor ikke bruges hvis kun den ene part mener der er et problem.

Mægleren må ikke tage parti for nogen af parterne eller give sin egen holdninger til kende om sagen.

Mægleren har tavshedspligt. De involverede skal kunne fortælle åbent og ærligt uden frygte, at informationerne gives videre.

Parterne fortæller hver især om deres oplevelse af konflikten. Mægleren hjælper med at få historien udfoldet, så både fakta, følelser, behov og ønsker står klart. *1. Hvordan oplevede du konflikten? 2. Hvad følte du? 3. Hvad havde du brug for da...? Hvad har du brug for lige nu?*

Parterne skal selv finde løsningen på konflikten.

Mæglerens opgave er alene at hjælpe dem til at forhandle med hinanden.

Girafsprø - ikke-voldelig kommunikation

Husk! din virkelighed, ikke er den eneste sandhed.

Girafsprø er et redskab til at bevare dialog i samtaler og undgå destruktive konflikter.

Mange konflikter kan undgås, hvis vi lytter til vore følelser, ønsker og behov og lærer at give udtryk for dem.

Girafsprø er opfundet af Marshal B. Rosenberg, han brugte giraffen som symbol for sin teori fordi den har det største hjerte af alle dyr.

Girafsprø er enkelt og nemt at forstå og lære, men kræver tid at tilegne sig. Girafsprø har vundet indpas mange steder og er vidt udbredt.

FAKTA

Girafsprø: Kaldes også for ikkevoldelig kommunikation (IVK) eller konstruktiv kommunikation.

Tanken: Girafsprø står i modsætning til ulvesprø. Girafsprø har fået sit navn efter giraffen, fordi det er det dyr, der har det største hjerte og bedste overblik. Målet er at tale ud fra behov, følelser og konkrete iagttagelser. Ulvesprø taler ud fra vurderinger, anklager, kritik, domme, krav... osv.

Retninger: Det er især inden for psykologi og konflikthåndtering man bruger girafsprø som metode. "Vil du have ret, eller vil du være lykkelig?"

Marshall B. Rosenberg

Afklaring af forventning og forståelse er en gardering mod misforståelser.

Inden det kommer til konflikter og hårdknuder, kan man imødekemme dem ved at afklare sine forventninger og forståelse. Det gælder både i skolen, på arbejdspladsen som i familien eller parforholdet. Har man styr på sine værdier, følelser og behov og kan man formidle dem i tide, så er det langt mere sandsynligt at man får, hvad man ønsker af den anden.

Forventning: Vi har alle vore egen opfattelse af/ forventninger til en given situation. Fx huslige gøremål, for at tage noget alle kender til. Ex. I forhold til tøjvaske kan vi have forskellige forventninger eller forståelse af hvornår tøjet er snavset. Hvem putter det i vasketøjskurven, må man smide det ved siden af kurven, hvem kender vaskemaskinen...osv. Eksemplet er jo enkelt, men jo flere elementer, desto flere forskellige forventninger og forståelser kan vi have af situationen/ handlingen. Er de ikke afklaret på forhånd, så er der lagt i kakkelovnen til konflikter.

Konflikter er noget man søger

Første skridt mod konfliktløsning er logisk nok at være indstillet på at løse en konflikt. Uløselige konflikter opstår som regel fordi den ene begynder et angreb. Det første mål i konfliktløsning er at søge løsningen i stedet for konflikten. Derfor slutter en der taler girafsprog altid af med et forslag til en løsning.

Konflikter kommer af frustrationer over udækkede behov.

For at åbne for løsninger må man undgå at udstede domme som "du er dum" eller altid-anklager som "du gør aldrig/ altid...". I stedet for skal man fortælle hvad man oplever og hvad man føler lige nu, (jer er sur, vred, ked, rasende, jaloux, osv). Hvad det aktuelle ønske/ behov er og hvad det vil betyde hvis ønsket/ behovet bliver opfyldt.

Et af målene for girafsprog er at skelne mellem og kunne udtrykke: Følelser, Ønsker og Behov.

Når den ene taler, så skal den anden give vedkommende lov til at tale og komme med sin opfattelse af situationen. Den anden skal bruge al sin energi på at lytte, uden at dømme og vurderer. Bare lytte opmærksomt.

For at være en rigtig "giraf" skal man efterstræbe følgende:

Opnå	Undgå
At lytte til sine egne følelser, ønsker og behov, og lære at udtrykke dem.	At vurderer eller angribe den anden.
At iagttage den andens følelser, ønsker og behov.	At forsvare sig mod det den anden siger.
At bevare dialog, bl.a. ved at spørge ind til hvad den anden mener hvis vedkommende ikke udtrykker sin følelser, ønsker og behov.	At trække sig ud af samtalen eller lukke den og afvise den anden.

Overordnet kan det se således ud:

Girafsprogets fire ben

At tale som en "giraf"

1. Observerer og fortæller hvad der sker/ skete i situationen, dvs. man dømmer og vurderer ikke, men beskriver med udgangspunkt i sin oplevelse af situationen.
2. Følelser registreres for at udtrykke egen tilstand og reaktion.
3. Ønsker/ behov registreres for at udtrykke, hvad det er man har brug for den anden gør, eller gør anderledes.
4. Anmoder og beder om at den anden gør det, eller udtrykker egne følelser og behov for hvad den anden skal gøre.

At iagttage og lytte som en "giraf"

1. Sætter sig ud over sine egne domme og vurdering og iagttager/ lytter til det konkrete der sker og siges.
2. Oplever en følelsesmæssig reaktion på det der skete/ siges i situationen og forholder sig til den følelse.
3. Hører ønsker og behov i stedet for vrede, anklager og angreb.
4. Hører et ønske/ behov om at noget skal gøres på en anden måde, eller efterspørger hvad ønsket behovet er.

Ulvesprogets fire ben

At tale som en "ulv"

1. Iagttager ikke, men vurderer, dømmes og anklager
2. Reagerer umiddelbart på sine følelser. Forholder sig ikke til dem.
3. Ser ikke et behov, men beskylder og bebrejder
4. Beder ikke, men stiller krav og beordrer.

At iagttage og lytte som en "ulv"

1. Ser fejl og mangler der kan slås ned på og angribes
2. Reagerer på egne følelser først, når en anden udtrykker sine.
3. Hører beskyldninger, ros, komplimenter, kritik.
4. Hører krav og ordrer

Problemer med Girafsprøget

Det er ikke nemt at være en god giraf. Girafsprøgets navn kommer af at giraffen er det dyr med det største hjerte. Og det er på samme tid også essensen af problemet med girafsprøget. Det er ikke altid at ens behov og følelser er passende at vende - fx ikke hvis man er billetkontrollør i DSB og skal give en bøde til en passager, der rejser uden billet. Eller hvad føler en politimand, når nogen begår noget kriminelt. I den slags job oplever man ofte konflikter der ikke har noget at gøre med ens behov eller følelser, men om at varetage interesserne for en organisation, lovgivningen eller samfundet. Her må man have sine værdier med hjemmefra - hvorfor laver man det arbejde man laver? Hvad gør det godt for?

Nogle konflikter har en vinder og en taber og alene derfor kan konfliktløsning være problematisk. Ulve har ikke altid lyst til at give sig, og nogle ulve vil gerne kæmpe en lang og hård kamp. Målet er derfor at skabe og bevare muligheden for at begge parter kan vinde. De sværeste konflikter er dem hvor man har levet med dem i lang tid. Den type konflikter kan ikke løses på en eftermiddag, men kræver meget arbejde fra begge parter.

Typiske årsager til konflikter blandt unge.

- Misforståelser
- Rygtedannelser/bagtaleri
- Kærester
- Låne ting af hinanden/nasseri
- Trusler
- Snageri

Konfliktens væsen og konflikthåndtering

Ex. På konfliktoptrapning

Adskillelse

Skade den anden/ angreb, mobning

Den anden som fjende

Samtalen opgives

Problemet vokser

Den andens skyld

Uoverensstemmelse

1. Uoverensstemmelse:

Problemløsning. Den stiplede linje er udtryk for en markant konfliktgrænse. Hvis uoverensstemmelsen løses på en måde, hvor begge parter er tilfredse, føler sig set, hørt og forstået – gennem dialog – bliver der ikke nogen konflikt.

2. Personificering: den andens skyld.

Den anden er problemet. Negative følelser: bebrejde, forsvarer, misforståelser, føle sig såret, forvrængning af situationen.

3. Problemfeltet udvides: der er meget i vejen.

Nye problemer dukker frem, gamle sager tages op.

4. Samtalen opgives: det nytte jo ikke...

Upræcis kommunikation, flere følelser, mindre/ ingen forståelse, undgår hinanden, taler om – ikke med, søger forbundsfæller.

5. Fjendebilleder: modparten er åndssvag.

Det oprindelige problem er glemt, nu eksisterer kun de gode og de onde, jeg vil have min ret.

6. Åben fjendtlighed: voldelig/ truende opførelse, mobning.

Mål: at skade modparten.

7. Polarisering: der er ikke plads til os begge

Fysisk/ geografisk adskillelse

Konfliktløsningstrin

1. Parterne beskriver på skift fakta: Beskriv oplevelsen af situationen.
2. Følelser: Giv udtryk for hvilke følelser der blev vækket i situationen/ vækkes her og nu.
3. Behov: Hvad er behovet nu og behovet da konflikten opstod.
4. Ansvar: Tag ansvar for egen andel af konflikten.
5. Projektioner: kender du denne type konflikter eller reaktionsmønstre fra andre steder i dit liv.

Udviklingstrin: grader af modenhed i konflikthåndtering

Uoverensstemmelse.

Forsvarer sig

Forklarer sig

Forstå modparten

Forstå egen andel og reaktionsmønstre – mulighed
for forandring

Konfliktløsning med el. uden mægler

1. Hvordan oplevede du konflikten?
  2. Hvad følte du/føler lige nu?
  3. Hvad havde du brug for da...? Hvad har du brug for lige nu?
  4. Hvad tager du ansvar for, som er din andel af konflikten?
-
5. Kender jeg den type af konflikt eller reaktionsmønster fra andre steder i mit liv?
  6. Er der noget jeg kan ændre, så jeg undgår lignende situationer i fremtiden?

Opgaver:

- A. Brug en halvtime og besvar spørgsmålene her under.
  - B. Find derefter en kammerat og del det med hinanden. Til denne del har I hver et kvarter.
1. Hvilke konflikter oplever du i dit liv og med hvem?
  2. Hvor finder de sted, hvad handler de om?
  3. På hvilket trin er de på konfliktrappen?
  4. Hvilke konflikter ønsker du at løse og hvilke ønsker du ikke at løse?
  5. Er der konflikter i dit liv du mener, er uløselige?
  6. Er der noget du kan gøre anderledes end du plejer, når du oplever uoverensstemmelser, så du undgår destruktive konflikter?
  7. Er der noget godt ved konflikter?

Elevevaluering

Evaluerings af 1.emneuge "Konflikter" 2010.

Elevernes afsluttende kommentarer:

Teori- og brugbarhed i "Nabokrig" analyse:

Godt at få afprøvet teorien straks

Teori- brugbarhed i Projekt arbejdet:

Svære at bruge teorien på vores projekter

Det var nødvendigt og brugbart med teorien, især om Girafsprog, for at løse denne opgave

Det var sjovt at kunne følge vores emne (Tibet) op ad konfliktrampen.

Vil I kunne bruge jeres nye viden om konflikthåndtering i jeres egne konflikter?:

Jeg tror ALDRIG at jeg vil kunne sætte mig ud over Ulvesprog" og begynde at bruge "Girafsprog" - ALDRIG!

Jeg tror at jeg og min mor burde begynde at tænke over det her.

Jeg tror at jeg vil begynde med Girafsprog, men bliver jeg mødt med Ulvesprog så vil jeg fortryde at jeg brugte Girafsprog.

Det er svært når man er sur, at bruge Girafsprog.

Jeg tror at man skal arbejde mere med det, for at kunne møde en Ulv, som en Giraf.

Opgavens omfang i forhold til den afsatte tid:

Helt klart for lidt tid. Vi skulle hellere have arbejdet med opgaven, frem for film og foredrag.

Vi blev overraskede over hvor meget vi faktisk kunne nå, i forhold til hvad vi forventede da vi så den tætte tidsplan.

Vi arbejdede hårdere pga. tidsgrænsen.

Det var stressende pga. at emneugen efterfulgte en hård blive-weekend.

Jeg synes at vi kun lige fik skrabet overfladen af konflikten, vi fik kun fundet fakta, men ikke været kreative i vores tilgang og ideer.

Gerne en dag mere, men det var en fejl at det efterfulgte en blive-weekend.

Vi missede og savnede nogle timers arbejde pga. timer i køkkenet, det stressede os.

For lidt tid, dermed brugte man den første og den bedste information. Normalt ville jeg dobbelt-checke mine kilder og være kildekritisk.

Fejl at emneugen efterfulgte "Efterskolernes Dag". Vi burde have haft en dag mere. Vi prøvede alle at få indflydelse på alle dele i opgaven.

En ekstra dag, så havde vi kunnet lave en kreativ fremlæggelse frem for PowerPoint, PowerPoint, PowerPoint.

Forslag til kreative fremlæggelses former:

Film, vise en film, teaterstykke, ikke lave noget som helst, ikke lave noget som helst, interview, talk-show, musical.

Var lærerstøtten tilstrækkelig:

Der burde hele tiden have været en lærer i Udsigten om aftenen.

Når vi virkelig havde brug for hjælp, så fik vi den.

Det var for fast en opgaveformulering, med tvungne punkter og form, og at det skulle være en konflikt.

Det var forvirrende med modsatrettede signaler fra lærerne om vi måtte bruge en meget personlig konflikt i opgaven.

Der var uklare udmeldinger fra forskellige lærere mht. om opgaven måtte være en konflikt på det personlige plan.

Landkort:

Kortene var nice

Godt at vi selv kunne vælge emner.

Rart ikke at være låst af egne emneforslag, men at man kunne se alle de andres ideer og lade sig inspirere.

5 var for mange i en gruppe

Fedt selv at danne grupper og arbejde med nogle nye personer.

Vi (nogen af os) manglede decideret undervisning i PowerPoint.

Fremlæggelser:

Virkede fint. Knap så skræmmende at fremlægge for ca. 25 elever, i stedet for foran hele skolen.

Godt vi ikke skulle høre alle gruppers fremlæggelser.

Der ville være noget godt i at blive afprøvet i at fremlægge foran mange mennesker (altså hele skolen), men det ville blive for uoverskueligt.

Rart at fremlægge i mindre grupper.

Evalueringen:

Spild af tid at selvevaluere.

Bedre hvis vi sad i grupper og evaluerede hinanden

Jeg tror at det ville skabe mange konflikter at sidde i grupper og evaluere hinanden.

Hvis vi sad i grupper og evaluerede hinanden, og det skulle være konstruktiv kritik, ville det være godt.

Gruppe ressource oversigt:

Det gjorde det nemmere bagefter at uddelegere opgaverne.

Vi var 2 som begge har svært ved at koncentrere os. Det var fedt at få snakket om og været ærlige om fra starten af.

Man lærer mindre hvis man hver især laver det man allerede er god til.

Godt ikke at sætte forventningerne til hinanden for højt.

Jeg følte mig mere koncentreret end nogen sinde før når jeg har lavet gruppearbejde.

Lærerevaluering

Svært at integrere temaet i anden undervisning, fordi der mangler information om de værktøjer, der er undervist i. Der var for lidt tid til at undervise i de enkelte værktøjer, fordi det hurtigt kom til at handle om en konkret fremlæggelsesopgave. Denne var til gengæld en stor succes men fyldte for meget.

De fleste mål er indfriet, men linket til efterfølgende brug af værktøjer mangler. Vi skal overveje om det ikke er de elever der ikke kan bruge ppt, der skal lære det, frem for at overlade opgaven til dem, der kan i forvejen.

Det forudsætter til gengæld at vi har viden nok til at undervise eleverne eller at denne undervisning overlades til de dygtigste elever og vi sætter på skolebænken igen.

Bilag C: Klimaforløb

Klimaemneuge 2010 uge 1

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
07.00	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad
08.30	Morgensang Opstart teambuilding	Morgensang Præsentation . Microcosmos . mulige emner	Morgensang Gruppearbejde .gruppens ressourcer .gruppens forventninger	Morgensang OSO og most, Klimakøkkenet arbejder selv	Morgensang Weekendklar JS Matematik
10.00	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause
10.30 – 12.40	teambuilding	Præsentation brainstorm	Gruppearbejde Infosøgning	OSO og most, Klimakøkkenet arbejder selv	Gruppearbejde
12.50	Middag	Middag	Middag	Middag	Middag
14.10	Gangoverraskelse	Gruppedannelse - overordnet beskrivelse af projektet	Gruppearbejde . beskriv projekt . kildeliste	OSO og most, Klimakøkkenet arbejder selv	Rengøring/ fælles afslutning JS
16.00	Pause	Pause	Pause	Pause	Weekend 15.40
16.30 – 18.00	Aftensmad kl. 17	Aktiviteter Linjefag el. åbenscene fritid	Aktiviteter Linjefag el. åbenscene fritid	OSO og most, Klimakøkkenet arbejder selv	
18.45	Gangoverraskelse	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	
20.30	Gangoverraskelse	Film			
22.30	Godnat	Godnat	Godnat	Godnat	

Klimaemneuge 2010 uge 2

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
07.00	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad
08.00	Morgensang	Morgensang	Morgensang	Morgensang	Morgensang
08.30	KC dansk RD engelsk	Gruppearbejde	Gruppearbejde	Avislæsning	Weekendklar
10.00	Pause	Pause	Pause	Pause	Pause
10.30 – 12.40	Gruppearbejde	Gruppearbejde	Færdig artikel	debat	Konklusion og konsekvenser
12.50	Middag	Middag	Middag	Middag	Middag
14.10	Gruppearbejde	Gruppearbejde	Avisen udgives	debat	Evaluering og Fælles afslutning
16.00	Pause	Pause	Pause	Pause	Weekend 15.40
16.30 – 18.00	Aktiviteter Linjefag el. åbenscene fritid	Aktiviteter Linjefag el. åbenscene fritid	Rengøring	Aktiviteter Linjefag el. åbenscene fritid	
18.45	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	
20.30					
22.30	Godnat	Godnat	Godnat	Godnat	

Slutmål:

1. Gruppernes artikler på dansk og engelsk udgivet som netavis.
2. Sætte yderlig fokus på klimaet lokalt, nationalt og globalt.
3. Skabe debat om klimaet lokalt, nationalt og globalt.
4. Kunne begribe konsekvenserne, fremsætte og gennemføre evt. forslag til ændringer af handlinger og levevis. Lokalt, nationalt og globalt.

Uge 1 Delmål 1: Gruppedannelse.

Gruppen er først dannet, når gruppen er enige om en foreløbig projektbeskrivelse, som er godkendt af en lærer.

1. Lav en overskrift.
2. Stil 5-6 spørgsmål til emnet, som I ønsker at undersøge.

Delmål 2: Gruppeopgaver.

1. beskriv gruppens ressourcer (inkl. Jeres navne).
2. beskriv gruppens forventninger til hinanden, og til gruppearbejdet.
3. I skal på skift stå for morgenmotion i gruppen (20 – 30 min). Lav en plan herfor, hvor det fremgår, hvem der har hvilke dage og en overskrift for dagen. Kravet er at pulsen skal op.

Delmål 3: Fordybelsesfasen. Senest onsdag kl. 15.30

1. Godkendelse og aflevering af endelig projektbeskrivelse.
2. Kildeliste.

Delmål 4: Statistik/ Grafisk fremstilling af matematik.

Mere information følger.

Uge 2

Tirsdag senest kl. 16 skal alle afsnit i artiklen være færdigskrevet og oversat til engelsk. Dette gælder også den matematiske faktaboks, som skal understøtte artiklens indhold.

Onsdag senest 12.30 afleveres/ sendes den færdige artikel (dansk og engelsk udgave) til vejleder.

Elevaluering klimauge**Slutmål 1- 4:**

PE starter om de 4 mål, som (om at fornemme inden i jer om det her er en dårlig film eller betyder det noget for mig for os for verden – altså om det har nogen konsekvenser)

Elever: "Det overrasker mig hvor omfangsrigt det er, om vandstanden, fuglearter der dør, at det hele ligger på nettet og at der ikke bliver gjort nok ved det...." selv om vi har haft om emnet 3-4 gange før.

PE har det som om jeg har fået en mavepuster – føler mig ramt – fået den enorme viden om hvor galt det står til og på den anden side den manglende evne til at gøre noget, og om pengenes store magt, og hvad vil jeg selv ofre for at være med til at ændre.”

Er andre ramt?

Elev: ”Det er som om alt er så voldsomt stort og omfangsrigt – der hvor jeg bor springer træerne ud tidligere og tidligere”.

Konsekvenser

1. Hvad vil du ændre i dit liv ang. klima og bæredygtighed?
  - Jeg vil slukke lyset og for varmen, når jeg forlader
  - Vi – nogle piger - vil udelukkende købe genbrugstøj
  - Jeg vil spare på bandet, kortere bad
  - Jeg vil være mere obs på hvad jeg køber, hvor varerne kommer fra osv
  - Jeg vil slukke for vandet når jeg øser op
  - Jeg vil tænke mere over, hvad jeg smider ud
  - Jeg vil købe en ekstra skraldespand til papir og pap
  - Jeg vil ændre på mit varmeforbrug
  - Jeg vil ændre kød forbrug
  - Jeg vil ændre gaver og indpakning
  - Jeg vil kun købe miljøvenlige julegaver i år
2. Hvad kan vi ændre på skolen her og nu?
  - Vi kan sortere bedre i køkkenet (plast, konserves, affald)
  - Vi kan huske at slukke for lyset og varmen
  - Vi kan sortere grønt fra til hønsene og til kompost
  - Vi kan lave en genbrugsaften
  - Vi kan tage med til genbrugsstationen for at lære
  - Vi kan slukke alt lys på Baunehøj en hel dag
  - Vi kunne købe tænd og sluk ure
  - Lærerne kunne lade være med at køre bil i en måned
  - Nogle ting kunne være slukket i perioder af døgnet
  - Vi kunne genbruge vore mobiltelefoner
  - Vi kunne lave en kasse til batterier
  - Vi kunne være bedre til at fylde forældrebilen op i weekender (via facebook)
  - Vi kunne forbyde Standby og sikre at alt bliver helt slukket
3. Hvad skal ændres på skolen på lidt længere sigt?
  - To vegetar dage
  - Toiletter med to skyl
  - El sparepærer over alt
  - Fortsætte med den mad vi har haft (bl.a. slatbar)
  - Solcelleenergi
  - Bedre vinduer
  - Opsamle regnvand fra tagrender
  - Tønder i haven
  - Vindmølle
  - Fyndtørrer i stedet for papir
4. Andet?

- Bedre kobling mellem måling af energiforbrug og økonomi

Elevevaluering:

1. Hvordan har det været at arbejde med klima?
  - Vi har arbejdet med det før
  - Det har været godt, var negativ i starten
  - Det var spændende f.eks. at lave en artikel som andre kan læse
  - Godt at vi valgte et specifikt emne
  - Jeg har fået meget at tænke på
  - God ide at skrive artikler, men hvad skal de bruges til?
  - Ærgerligt at vi var så meget i køkkenet uden helt at udnytte muligheder for teoretisk læring – nu skrev vi artikel om noget helt andet
  - Spændende, lidt meget at skulle læse alle artikler, vi kunne have ydet bedre tilbagemelding ved at gøre det anderledes
  - Det politiske aspekt har været det mest spændende
  - Hårdt at læse 30 artikler
  - Jeg har haft det lidt for meget
  - Godt at vi denne gang har kunnet gøre noget
  - Emnet er stadig aktuelt
  - Man kan gøre en forskel
2. Hvordan har du oplevet den planlagte arbejdstid i forhold til opgavens omfang?
  - Virkede meget uoverskueligt i skemaet ellers god tid
  - Lidt for afslappet i starten mere stres til sidst
  - Vores gruppe begyndte først at arbejde i den anden uge.
  - Godt med megen tid fordi man får ting med man ellers ikke finder
  - Nogen af jeres artikler (PE) bærer præg af at I ikke har udnyttet tiden i starten
  - Ved fremlæggelsen viste det sig mange steder at nogen af jer (PE) ikke har gravet dybt nok
  - Vi fik først artikelopgaven i mandags (burde være præsenteret før)
  - Vores emne var virkeligt svær at reschurce
3. For meget fritid?
  - Nej
  - I folkeskolen tog vi bare hjem
  - Fedt med de to fritimer sidst på dagen
4. Har du modtaget tilstrækkelig hjælp og vejledning undervejs?
  - Ja for det meste
  - Nettet virkede ikke optimalt (alle elever)
  - Tilstrækkelig hjælp med en lærer til hver klasselokale eller i Humlebien
  - Nogen gange sagde I at I ville komme med kom ikke
  - God hjælp fra gruppen
  - Ikke særlig meget hjælp i køkkenet
  - For skiftende vejleder
  - Jeg ved ikke hvem der er vores vejleder
5. Hvor meget tid har brugt (i %) koncentreret på opgaven kontra overspringshandlinger på facebook m.v.
  - 30% seriøst 20% rygebænk 50% alt andet
  - 30% seriøst 60% 10% andet
  - 60-70% på opgaven 10% vente på nettet 10-20% facebook

- 50% arbejde 40% andet 10% vente på nettet
- 30% på vejen 10% vente på nettet
- 30-50% fornuftigt arbejde gælder for de fleste
- 15 siger de har arbejdet mindre end 50%
- 15 siger de har arbejdet over 50%
  - o Jeg plejer at arbejde mere
  - o Konflikter var bedre mindre tid
  - o For megen tid
  - o Man skal isolere sig
  - o Jeg kan arbejde mere
  - o 5-6 personer i gruppen er måske for mange
  - o Man arbejder mere hvis man får en karakter
  - o Artikel formen sætter sine grænser i forhold til andre medier

6. Fik I lavet jeres bevægelse

- Nej
- Vi brugte tiden til noget andet
- Hvornår var det tid til det?
- Lave sportslige tilbud om aftenen

7. Hvordan oplevede du den første dag med teambuilding (det sociale klima)?

- Det var sjovt (første gang)
- Troede det var noget andet (noget med et emne)
- Det var sjovt (uden træhytten)
- Det var sjovt (siger flere)
- Teambuilding gruppen og arbejdsgruppen burde have været det samme.
- Dejligt afbræk
- Hyggelig opstart
- Godt for novemberkrisen
- Må vi ikke se hinandens billeder?
- Fed start på emneugen
- Teambuilding i vores husgruppen kunne have været godt

8. Har disse uger påvirket miljøet/samværet på gangen

- Ja vi har lært mere om at være sammen
- Fint med de nye "rum"
- Det har også givet småkonflikter i husgruppen, som vi arbejder med

Lærerevaluering

Dagsorden:

- JS evaluere fremadrettet (fejl der er begået kan vi lave om på fremadrettet). Jeg er blevet meget klogere på at kunne gøre det anderledes.
- PE: planlægningsfase, afvikling, bemanding, andre forhold med fravær, køkkendelen, elevevalueringen.
- KC: evaluere fremad er godt, hvordan gør vi det optimalt.

Planlægningsfasen:

- JS vi bør sætte os ned alle lærere, der skal være med skal være med til at planlægge. Hele skolen trænger til at finde ud af, hvad vi vil med disse temauger. Hvad er vore overordnede mål? Det kræve

ren meget større enighed for at vi kan gå ind til disse uger med en yes fornemmelse. Denne fornemmelse opnås kun hvis vi er enige om, hvad vi vil.

- De mål vi formulerede efter udviklingssamtalerne er vi ikke enige om i forhold til de konkrete uger og undervisning. JS der er ikke sammenhæng mellem ugerne: hvad skal de lære? Hvordan håndterer vi de forskellige elevtyper, så de få lige meget ud af det, i forhold til der, hvor de står? Vi har en stor gruppe drenge, som ikke kan arbejde på denne måde. Mange er langt under 30%
- PE: mange kolleger har været væk 1-2 dage. JS har været gennemgående sammen med TS. Vi har ikke været 6 mennesker til stede. Er det nok?
- JS: Det havde ikke været anderledes for denne elevgruppe uanset vores tilstedeværelse. Vi skal være meget mere kontante for at lære de svage elever, hvordan de skal navigere. Det kræver en anden tænkemåde inden vi går i gang med processen. De kræver en anden tænkemåde: måske tredele elevgruppen.
- PE: Kan du lave denne tredeling før vi begyndte?
- JS: Vi kunne prøve, hvis vi præsenterede dem for krav og forventninger og inddrog eleverne i inddelingen.
- PE: Set derfra er jeg enig.
- RD: Vi har flere uger. Konflikt ugen var en god oplevelse og de arbejdede godt og anderledes. I denne uge skulle de have været delt, fordi de ikke kunne holde det ud i to uger.
- KC: Skal man have en emneuge på to uger. Jeg synes det ikke. Det er for lang tid at skulle holde koncentrationen.
- JS: Klima er meget fagfagligt. Konfliktugen var anderledes. Men vi skal tænke på at der forskel på hvad vi gør i de forskellige uger, og at vi skal kunne flytte eleverne helt bevidst.
- PE og JS brugte noget af erfaringerne fra den første uge. Det bør vi kunne udbytte. Vi har også pligt til at lære dem at de ikke altid selv kan bestemme hvem man skal være sammen med, og hvad man skal lære. Vi skal kunne blande os bevidst. Der skal være en sammenhæng i det, vi gør. Vi skal arbejde med frivillighedsprincippet. Men er vi enige om, hvornår vi gør hvad og er vi enige om at gøre det?
- KC: Man kan i gruppensammensætningen udnytte de mange muligheder for at tvinge eleverne til at kende og arbejde sammen med nogen de ikke kender.
- JS: Det tværfaglige aspekt kræver at jeg bestemmer, hvad de skal lave, hvis jeg skal forsvare matematikdelen i det tværfaglige arbejde. Jeg forsøgte virkelig at finde talmateriale i emner, men det var svært. Hvis det engelske skulle have været brugt som et værktøj, skulle de være tvunget til at lære engelsksprogede hjemmesider. Der var engelsksprogede film. Vi skal prøve at få titlerne ud i Europa (Rumænien, EU).
- RD: Jeg har været tilfreds med det engelske. De har brugt en del ord om klima mm. Og oversættelsen har været godt. Jeg skal og kan bruge arbejdet i engelskundervisningen. Jeg har en del at arbejde med.
- PE: I planlægningsfasen har der været manglende planlægning. Det er vores ansvar at spille mit fag på banen. Vores sidste projekt (konflikter) var det langt lettere at finde tal.
- JS: Avisdelen var lidt diffus. Vi kom for sent i gang med det.
- JS: Jeg kunne godt tænke mig at arbejdet gik ud over rammerne, så de viste at de brændte for emnet.
- KC: Det skyldes at det var over to uger.
- NA: Der var mange som godt ville lave noget mere praktisk, konkret og handlende. Det ville have kunnet motivere nogle flere.
- JS: Men denne kreativitet, hvordan kommer den frem? Hvordan tænde vi dem?
- NA: Det er også svært at motivere eleverne, når man selv ikke ved ret meget mere end eleverne. Jeg mangler forviden.
- JS: Hvor meget kan man forlange, at vi skal vide på forhånd?
- KC: Genbrugstøjemnet er luksus og uvæsentligt.

- RD: Men det er deres niveau. For dem er det interessant.
- KC: Vi kan ikke vide alt, når de tager fat i emner, som vi ikke havde forestillet os.
- NA: Kunne vi ikke styre mere?
- PE: Det vi har gjort her at belyse emnet på en ny måde. Styrken har været at nogen har fået en ny viden om nye emner. Det der har været problemet har været i forhold til grupperne og deres måde at arbejde på. Min force og opgaver at styre deres proces. De vidste for lidt og arbejdede for lidt. Eleverne er for umodne, vores manglende tilstedeværelse, tiden på året. De skal søge og dele viden, men det gjorde de ikke tilstrækkeligt. De skal kunne blive klog på emnet. Derfor bruger vi lang tid.
- RD: Enig. Vi har ikke planlagt det godt og grundigt nok. Man skal bruge mange flere timer til planlægning. Vi har ikke været nok til stede for at forstyrre eleverne.
- JS: Vi burde have manualer over hvordan vi gør, så man kun skal finde nye emner. Der skal være en kobling fra den ene uge til den næste, for at gå planlagte skridt i løbet af ugerne hen over året. Vi skal bruge de værktøjer, som de brugte i den første uge i den anden uge osv. Det kræve ren samlet plan som vi enige om. Den tredje uge skal bygge på de to foregående.
- KC: Har de brugt det de lærte i den første uge?
- PE: I den første uge lærte de KIE, power point, gruppedannelse (redskaber). I denne uge skulle lære at styre deres proces frem mod en artikel.
- JS: De enkelte uger skal ikke være øer hver for sig.
- KC: For eleverne er der ingen sammenhæng mellem brændpunkter og klima. Vi taler om arbejdsmetoder – de tænker i emner.
- PE: Hvis vi havde holdt de 4 lokaler, kunne vi godt have styret mere, forlangt en pp præsentation og derefter skrevet en artikler for at genbruge indlærte redskaber.
- JS: Jeg ved ikke om det bliver fortænkt, hvis også emnerne kunne hænge sammen, sluttende med teaterugen?
- JS: Planlægningsfasen skal laves på et tidspunkt, hvor vi ikke har så travlt.
- RD: For mig at se har vi gode rammer. Den første uge lærte de..... Vi kunne vælge mellem at vi vælger emner, de vælger grupper osv. Den tredje uge med dansk, sprog....
- JS: Vi mangler overblik over den indre sammenhæng, strukturen, rammerne, delmålene...
- RD: Det vi har manglet – mødes for at planlægge. Hvad gør vi ved det?
- KC: Vi har jo vidst det længe.
- JS: Det der mangler er begejstring og glæde ved at skulle i gang med det.
- PE: Der ligger en frustration i forhold til planlægningsfasen og mangel på samme. Vi løber hele tiden ind i manglen på tid til at kunne mødes. Vi er tit for sent ude.
- RD: Kan vi ikke afsætte en hel dag til planlægning. Fejlen lå ved os, at vi ikke kom i gang hurtigere.
- PE: Fordelingen af planlægningsopgaverne og hvem der har ugerne, bør vi kende inden sommer. Vi kunne skemalægge endnu mere. Mere fagudvalg. Flere temaudvalg. Flere timer i opstartsuge f.eks. torsdag og fredag, hvor vi mødes i fagudvalg m.m.
- JS: Vi kunne godt skrive ind i årsplanen at den og den eftermiddag holder det temaudvalg planlægningsmøde. Et udvalg kunne godt lave den overordnede struktur.
- PE: Alle skal kunne komme med indspark – f.eks. i marts eller eftermiddag i den skriftlige prøveperiode, eller torsdag eftermiddag efter valgfagsperioden.
-

Køkkenet:

- JS: Nogle uger er det praktisk andre, hvor det er med i emnet. Måske skal der være to på og udvikle en model hvor både det praktiske og emnet bliver tilgodeset.

- KC: Vi skulle have valgt eleverne – fundet de bedste egnede.
  - JS: Det praktiske er motiverende for eleverne i forhold til det boglige.
  - KC: Det tror jeg ikke på.
  - JS: Jeg er uenig.
  - RD: De kunne jo have afleveret andre produkter end artikler (menuer m.m.)
  - JS: Køkkenkompost (med matematik)!
  - RD: 10 min. oplæg inden vi spiser.
-

Bemanding:

- JS: Man skal ikke bruge ugerne til afspadsring. Alle der er med skal være der. Vi har lært at det ikke nytter at man kommer og går.
  - KC: Vi skal vide, hvem der er her også kortere fravær.
  - RD: Det er svært at lægge to uger med et helt andet skema i forhold til et normalt skema.
-

To uger

- JS: Tror vi på to ugers forløb. Er der en effekt af to uger? Det er jeg usikker på.
  - RD: Vi styrer det selv. Det må afhænge af emnet og behovet.
  - PE: Det ligger i planlægningsfasen. Hvis der er knald på i 7 dage er det det, 10 dage osv.
  - RD: Vi kan lege med 5 dage i forhold til indhold og derefter udvide, hvis vi har ideer nok.
  - PE: Formidlingen spiller også ind. Artiklen er overkommeligt. Gruppestørrelsen på 5-6 er overkommeligt for os. Der går hurtig to dage med fremlæggelse.
  - JS: Fremlæggelsesfasen var for lang i dette tilfælde.
  - PE: Havner igen i planlægningsfasen.
-

Bevægelse:

- JS: Vi fik ikke holdt fast i det. Det blev for løst at de selv skulle gøre det. Det skal være lærerstyret og gøre det sammen med dem. Den der teamstart var godt, fordi det var et break selv om det gav konflikter i enkelte husgrupper.
  - KC: De tre aktiviteter kunne have været fordelt bedre.
-

Alle var enige om at det var en god samtale!

Bilag C: Drømmeforløb

Boglig temauge om drømme

Tidspunkt	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
7.00	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad	Morgenmad
8.00	Morgensang	Morgensang	Morgensang	Morgensang	Morgensang
9.00–10.00	Forberedelse til audition	Oplæg om teateruge/drømme	Snak om sangene/Kor	Snak om sangene/Kor	Brunch
10.00–10.30	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	Oprydning
10.30–12.00	Audition	Beskrivelse af og inddeling i grupper/igang med arbejde	Arbejde i grupper/kor	Kort præsentation af hvor langt grupperne er nået	Rengøring/søvn
12.00–12.40	Audition	Arbejde i grupper		Forberedelse af den lyse nat	Afsluttende arbejde i grupper
12.50	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
14.10–15.40	Audition	Dadaisme surrealisme /Det velkendte	Dadaisme surrealisme /tilfældighed	Dadaisme surrealisme /portræt	Fællesmøde: Opsamling og overlevering til selve teaterugen
15.45–16.00	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	
16.15–18.00	Audition/evaluering	Arbejde i grupper	A midsummer-nights dream	Drømmebilleder	
18.00–18.45	Lærermøde	Oprettelse af personer og drømmeblog		Den lyse nat	
18.45	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	
19.45–20.00	Fri	Rengøring	Rengøring	Rengøring	
20.00–22.15	Matrix / diskussion	Requiem for a dream	Fælles teaterøvelser	Fælles teaterøvelser	
22.15	Gangtid	Gangtid	Gangtid	Vi holder os vågne optager alt	Gangtid
22.30	Godnat	Godnat	Godnat	Godnat	

Elevevaluering

Efter den boglige temauge blev eleverne stillet 3 spørgsmål:

1. Synes du, at du har lært noget om drømme & teater i løbet af ugen. Hvis ja, kan du kort beskrive det?
2. Hvordan vurderer du din egen indsats, og hvad var din største personlige udfordring?
3. I hvor høj grad oplever du, at du har brugt det du har lært og har du nogle forslag til, hvordan det kunne gøres bedre?

Elevernes svar er individuelle, men her er nogle generelle tendenser:

Svar på spørgsmål 1:

Jeg har lært om drømme, om skuespil og samarbejde.

Jeg har tænkt mere over, hvad jeg drømmer og drømmenes betydning.

Jeg har lært noget om at omforme drøm til teaterudtryk.

Jeg var godt forberedt fra BT's danskundervisning.

Jeg har fået dybere og større indblik i drømmenes væsen.

Jeg har set folk overskride grænser og nye talenter hos mine kammerater.

Jeg blev undervist i teaterteknik og i at være tydelig i mit udtryk.

Jeg har lært at tænke i nye baner.

Jeg har lukket op for alle mine ideer.

Jeg har opdaget at man kan bruge alt hvad man læser, ser, hører, drømmer, kroppen

Jeg er bange for at sige noget og træde frem

Jeg har lært om Jung og Freud

Jeg har lært noget om kropssprog

Generelt kan man sige at den halvdel af eleverne, der har Bjørn i dansk, har været særdeles godt forberedt og henviser til denne undervisning.

Svar på spørgsmål 2:

Jeg forberedte mig meget til min audition

Jeg har arbejdet på at blive mere selvstændig og turde træde i karakter

Jeg har lært om at påtage sig en lederrolle i en gruppe

Jeg har lært at tage et større personligt ansvar

Jeg har lært at skulle strukturere min tid

Jeg har lært hvor svært det er at få gode ideer

Jeg har lært at være vedholdende

Jeg har lært at skulle modtage kritik fra mennesker, jeg ikke kender
Jeg har skullet lære at give slip
Jeg har lært at holde mig vågen
Jeg synes det er udfordrende at se på dem, der ikke er engageret.

Generelt kan man sige, at eleverne er tilfredse med egen arbejdsindsats. De er blevet udfordret i kravet om at skabe nye ideer, tænke anderledes og omforme ideer til teaterudtryk.

Svar på spørgsmål 3:

Jeg synes det er fedt at se det vi arbejder med bliver brugt, kædet sammen
Jeg ved ikke om jeg har brugt det jeg har lært, men det kommer!
Jeg har fået konstruktiv og fin kritik
Jeg følte meget som om vi lavede mere efterskole end normalt
Jeg tror mange af vore ideer bliver brugt senere
Jeg er fyldt med ideer og tanker
Jeg har brugt min viden om drømme til at udvikle ideer til teaterstykket
Spørg mig om en uge.

Generelt kan man sige, at eleverne ikke er helt klar over, hvordan de bruger, det de lærer. De glæder sig til at se udbyttet udfolde sig i den efterfølgende teateruge. De er overbeviste om, at forberedelserne vil udfolde sig. Derfor har de heller ikke klare svar på, hvordan udbyttet af ugen kan forbedres.

Lærerevaluering

BT har udført et fremragende forberedelses- og planlægningsarbejde med videnstyngde og substans. Der mangler lidt kommunikation til kolleger og det er et problem, at man ikke er med i begge uger.

Teateruge om drømme

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
7:00	Morgenmad + morgenopg.	Morgenmad + morgenopg.	Morgenmad + morgenopg.	Morgenmad + morgenopg.	Morgenmad + morgenopg.	Morgenmad + morgenopg.	Morgenmad + morgenopg.
8:00	Fælles opstart i Udsigten	Mødes fælles i Udsigten	Gennemspilning	Gruppearbejde	Mødes fælles i Udsigten	Gruppearb. Gennemspilning	
10:00	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning	Forfriskning
10:30	Brians hold i køkken Gruppearbejde	PEs hold i køkken Gruppearbejde	JSS hold i køkken Gruppearbejde	KDs hold i køkken (el. SE/NAS) Gruppearbejde	BTs hold i køkken Gruppearbejde	SE/NAs hold i køkken (el. KDs) Gruppearbejde/gennemspilning	
12:50	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost
	Gruppearbejde	Gruppearbejde	Gruppearbejde	Mødes fælles i Gymnastiksalen	Teknisk gennemspilning	Forestilling	Forestilling
18:30	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad	Aftensmad
	Gruppearbejde	Mødes fælles i Udsigten	Gruppearbejde	Gruppearbejde	Teknisk gennemspilning	Forestilling Afterparty	Oprydning
	Godnat	Godnat	Godnat	Godnat	Godnat	Godnat	Godnat

Tværfaglighed

Et engelskhold (RD) og specielt to danskhold (BT's) har arbejdet intensivt med et drømmeforløb. Litteraturliste til drømmeforløb i dansk:

Tekst:*Novelle*

Blicher, Steen Steensen (1829); *Hosekræmmeren*

Sang

Henningsen, Poul (1941); *I dit korte liv*

Perry, Katie (2010); *Teenage dream* + sange i teaterugen

Digt

Laugesen, Peter (2005); *Syner*

Nordbrandt, Henrik (1999) HELE SAMLINGEN "DRØMMEPORTE"

Strunge, Michael (1985); *Drømmen om at køre galt*

Teori

Mailand, Steffen (2007); *Psykologi i dansk*

Fibiger, Johannes (2009); *Litteraturens veje* ("Romantikken" s. 137-140 + "Poetisk realisme" s. 161)

Tale

Statsministerens nytårstale 2009 om den danske drøm

Medie:*Radio*

Radioprogram (2010); "Drømme i virkeligheden"

<http://www.dr.dk/P1/Sundhed/Udsendelser/2010/08/20141316.htm>

Billede

Dali, Salvador (1929); *The great masturbator*

Dali, Salvador (1931); *The persistence of memory*

Dali, Salvador (1941); *The face of war*

Freddie, Wilhelm (1938); *Zola og Jeanne Rozerot*

Freddie, Wilhelm (1941); *Monument*

Fuseli, Henri (1781); *The Nightmare*

Film og lign.

TV

DR2 : *Temalørdag om Drømme*

Film

The Matrix

A midsummernights dream

The Sandman

Inception

The Science of sleep

Requiem for a dream

Besøg:

Musikeren Mads Wæhrens, som har sat musik til Henrik Nordbrandts digte på Cden Flodens Hemmelighed har givet koncert i dansktimerne

På et engelskhold (RD) har man haft et langt forløb forløb af tekster under temaet : America and Its Dreams, hvor man blandt andet har snakket om The American Dream og Martin Luther King's berømte tale: "I Have a Dream".

Lærerevaluering

Den første af de to uger om drømme var en indføring i forskelligt litterært stof (film, eventyr, foredrag). Dette forarbejde var grundlaget og baggrunden for teaterforestillingen. Der er litterære linjer til f.eks. Ole Lukøje, Jeppe på Bjerget, Romeo og Julie. I det hele taget bruger mange af arbejdsprocesserne litterære værktøjer hentet fra danskundervisningen.

Alle elever havde opgaver og fik tilsyneladende et godt udbytte af undervisningen. Det har helt sikkert gavnet elevholdet som fællesskab.

VI FOLDER DRØMMENES FANER UD

- En teateroptakt i fem akter

1. akt – *Drømme(be)tydningens forhistorie og Sigmund Freud*

Drømme er kongevejen
til det ubevidste
- Sigmund Freud

Fra de tidligste tider har mennesket været fascineret af drømme. Allerede på ægyptisk papyrus fra over 3500 år siden finder man eksempler på drømmetydning. Også historien i det gamle testamente om Josef, der tolkede Faraos drømme som et tegn på at der ville komme syv fede og syv magre år, er et tydeligt bevis på at det var af allerstørste vigtighed hvad drømmene fortalte. I første omgang omfattede man altså drømmene som beskeder fra gud(erne).

Senere i 1700-tallets rationalistiske verdensbillede var der ikke levnet megen plads til drømmene, her tjente de mere til at afgrænse hvad der var virkeligt og dermed afgøre hvad der var værd at beskæftige sig med. Spørgsmålet om hvorvidt der er tale om drøm eller virkelighed bruges således af Ludvig Holberg (1684-1754) til yderligere at udstille Jeppe som en komisk figur i *Jeppe paa Bjerget* (1722).

I opgøret med oplysningstiden tog især de tyske romantikere fat på *det skjulte, dunkle, uhyggelige og drømmen* med fornyet kraft. Drømme spiller en central rolle i en del af periodens nøgletekster, f.eks. i Novalis' (1772-1801) *Heinrich von Ofterdingen* (udgivet 1802), hvor hovedpersonen drømmer om poesiens blå blomst. Herhjemme spiller drømmen også en rolle i både Emil Aarestrups (1800-1856) erotiske drømme og Steen Steensen Blichers (1782-1848) på engang poetiske og realistiske tekster. I Blichers *Hosekræmmeren* (1829) spiller drømmen en meget central rolle, som det sted hvor Cecilia søger tilflugt, da hun ikke kan få sin Espen, og som det sted hvor hun ender med at gå til grunde. Også H.C. Andersens (1805-1875) *Ole Lukøje* (1842) behandler drømmene som noget essentielt, idet kun de gode børn får lov at drømme. *Ole Lukøje* er inspireret af myten om Sandmanden som strøer sand i børnenes øjne så de bliver trætte og falder i søvn. I den tyske E.T.A. Hoffmanns (1776-1822) version er Sandmanden ond og stjæler børnenes øjne.

Det er dog for alvor først med den østrigske neurolog og senere fader til psykoanalysen Sigmund Freud (1856-1939) at de mange tidligere og ikke-litterære eller videnskabelige forsøg på at forstå drømmene samles op og forsøges videnskabeliggjort. I Freuds bog *Die Traumdeutung* (1900) refererer og systematiserer han en række af de tidligere bøger om drømme og det er trods alt den kritik Freud siden har været genstand for, hans fortjeneste at drømme tages forskningsmæssigt seriøst den dag i dag.

For Freud hang drømme tæt sammen med hans berømte "opdagelse" af 'det ubevidste' og han mente at når vi drømte så blev vi beskyttet af vores 'overjeg', således at det faktisk drømte enten ikke kan huskes eller omdannes til mere acceptable symboler, så drømmeren ikke bliver skræmt af det han eller hun faktisk indeholder. Drømmetydning hos Freud går derfor ud på gennem fri association at oversætte det vi kan huske (den manifesterede drøm) til det vi faktisk drømte (den latente drøm). Den latente drøm forholder sig, ifølge Freud ofte til ting vi har oplevet i barndommen hvor personligheden dannes eller til fortrængt seksuelt indhold. Drømme hos Freud handler ofte om sex.

2. akt – *Jung, yin & yang*

Hele drømmearbejdet er i sin essens subjektivt
og en drøm er et teater i hvilket drømmeren selv er scene,
spiller, forfatter, publikum og kritiker
- Carl Gustav Jung

Som elev af Freud var den schweiziske psykiater og senere fader til den analytiske psykologi Carl Gustav Jung (1875-1961) enig med ham i at drømmene kan bruges til at komme overens med ting vi "glemmer" i dagligdagen. Jung var dog uenig med Freud i hvilken rolle det seksuelle spillede og hvordan symbolerne skulle tolkes. Jung mente at Freuds model var for fokuseret på drømmerens egen historie og dermed for begrænset. Derfor tilføjede Jung sin idé om 'det kollektivt ubevidste', forstået som de fænomener der er nedlejret i os gennem menneskeheden historie, til Freuds model. Det er blandt disse fænomener at *arketyperne* skal findes. Arketyperne kan være meget maskuline eller feminine figurer. Disse kan så dukke op i vores drømme og fordi menneskelivet hos Jung handler om udvikling er det i drømmene at vi kan opdage hvor vores udviklingspotentiale ligger. Forstået på den måde at hvis en kvinde eller en mand drømmer om en meget feminin kvinde, så er det fordi de fornægter denne side af deres personlighed i det daglige.

Hos Jung handler det nu om at være i balance med sig selv. Den mest oplagte forklaringsmodel kunne være yin og yang figuren, som også er hentet i den østens mystik, som optog Jung. Drømme hos Jung er altså tit et bilde på to sider der skal forenes eller i det mindste forsøgt afbalanceret.

3. akt – *Den seneste drømmeforskning*
As scientists, we think that all
dreams are chemically mediated
- J. Allan Hobson

I stil med alle andre vidensfelter stiger kompleksiteten også inden for forskningen i drømme i det tyvende århundrede. Jeg har hverken plads eller evnerne til at redegøre for den udvikling her, men tre ting synes værd at bemærke:

For det første sker der noget med forskningen i drømme da man opdagede 'REM' (rapid eye movement) søvnstadiet i starten af 1950, hvilket gjorde at man i dag inddeler søvnen i 'REM søvn' og 'ikke-REM søvn'. Hvoraf 'REM' søvnen fylder cirka 20-25 % af er voksent menneskes nattesøvn. Det er især i REM søvnen at vi drømmer.

For det andet er også drømmeforskningen præget af tidens tendens til at bruge hjernen som den store forklaringsmodel, således at der forskes i søvn og drømme for på den ene side at kunne helbrede en række sygdomme, f.eks. Parkinsons, der synes at være relateret til patientens søvnmønster og på den anden side at kunne forklare noget om hjernens integrering og bearbejdning af information, f.eks. i undersøgelsen af hvordan hukommelsen virker. Hvad hukommelsen angår synes søvnen at udnytte hjernens plasticitet og omdanne baner i hjernen, således at vi faktisk husker ting bedre efter en god nats søvn. Dette kunne understrege vigtigheden af at 'sove på tingene'.

For det tredje har drømmeforskningen med fokus på de ovennævnte ting forskudt drømmetydning fra at have vægt på symbolerne i drømmene (dvs. drømmenes *indhold*), til at have fokus på de biologiske og neurologiske mekanismer i søvnen (dvs. drømmenes *form*), som mere eller mindre tilfældigt resulterer i drømme. Således er der indenfor drømmeforskningen muligt at spore et paradigmeskifte fra indhold til form. Drømme er i følge den seneste forskning kemi.

4. akt – *Når det kommer til stykket*
Sqette-di-sqet-sqit
- Et eger

Med alle disse informationer i baghovedet og nu stillet overfor det teaterstykke som løber af stablen på Baunehøj Efterskole i weekenden d. 12-13 marts 2011, kan vi kort kigge lidt på baggrund for stykket. Ud fra det overordnede tema 'drømme' er eleverne blevet præsenteret for Freud, Jung, teorier om søvn, samt andet materiale der har drømme som sit centrale omdrejningspunkt.

Men i og med at skabelsen af stykket har været en kollektiv proces mellem lærere og elever er det svært at bruge Freuds model for drømmetydning som forklaringsramme, selvom de scener der mere (et eger der ikke kan have store nok nødder i sin mund) eller mindre (dansende bananer) eksplicit forholder sig det seksuelle, nok ville have bekræftet den gamle østriger i visse ting. Derimod gør den fælles proces at Jungs forståelse af drømme ligger ligefor og det er tydeligt hvordan en række arketyper også har fundet deres vej ind i stykket (de lokkende djævle, de unge elskende både i form af Romeo & Julie og Avatar & Smølfine). Der er altså hentet stof fra 'det kollektivt ubevidste'.

Hvad angår stykkets mere kulturelle referencer har det været sjovt at opleve hvordan vores input til eleverne har mødt deres verden (guitarhero, youtube-klip og skolens høns). Trods forskelle i udgangspunkt og en tilsyneladende ulige match har de to verdener talt sammen og blevet til noget tredje. De mange scener med to modsætninger der enten går op eller til grunde skylder Jung ikke så lidt endda.

Hvad stykkets form angår, er det klart at vi har forsøgt at koble det op på en formel drømmelogik, dvs. i værste fald ingen logik eller i bedste fald en uvant logik. Vi må bekræfte forskningen i at der tegner sig et formelt mønster i drømmene trods alt. Vi har skærpet vores fornemmelse af drømmenes for gennem arbejde med elevernes egne drømme, men også gennem mig på allerede foreliggende materiale, som arbejder med en anden end hverdagens prosaiske logik. Eksempler herpå er *Alice i Eventyrland*, Dadaisme, Surrealisme, poesi, dans og sort humor.

For os er drømme det centrale!

5. akt – *Min drømmetydning*
I have a dream

Det synes nærmest overmodigt at komme med en tolkning allerede inden stykket har haft sin præmiere. Så lad mig i stedet sige hvad jeg har lært i arbejdet med drømme: Når man arbejder med drømme skærpes (i bedste rationalistisk stil) ens fornemmelse for virkeligheden, men samtidig bliver verden også større, mere mystisk og fascinerende (i bedste romantiske stil). Det går pludseligt op for en (i bedste jungianske stil) at verden til alle tider har været præget af de samme elementer (f.eks. rationalisme og romantik, virkelighed og fantasi) og den aktuelle balance mellem de to. Bruger man dette skærpede blik på virkeligheden så opdager man (i bedste freudianske stil) at drømmene for øjeblikket synes fortrængte fra det ene menneskelige felt, som vi indtil nu helt har holdt os fra, nemlig politikken. Her er virkeligheden i den grad dominerende og politikernes snak om det konkrete og det mulige, har fjernet et hvert element af drøm og mulig kreativitet. Dette måske fordi politikerne har opgivet fortolkningsretten af virkeligheden og dermed også handleretten til de spindoktorer og mediemoguler hvis virkelighedsproducerende medier, forskyder fokus fra indhold til form og reducerer menneskelige relationer til spil a la Paradis Hotel, kold bedømmelse a la X-faktor eller til teknokraternes kalkuler a la efterlønsdebat.

Politik uden drømme er administration. Jeg savner ikke fortiden, det tyvende århundrede var et krigsmareridt. Men ekkoet af en tidligere stemme kunne dog ønskes genopvækket: I have a dream!

Kilder:

Freud, Sigmund (1997); *The interpretation of dreams*, Wordsworth Classics of world literature

Hobson, J. Allan (2002); *Dreaming – a very short introduction*, Oxford University Press

Hoffmann, E.T.A. (2003); *Nachtstücke*, Reclam

Holberg, Ludvig (1994); *Jeppe paa Bjerget*, Gyldendal

Novalis (1998); *Heinrich von Ofterdingen*, Jupiter

Stevens, Anthony (1994); *Jung – a very short introduction*, Oxford University Press

Storr, Anthony (1989); *Freud – a very short introduction*, Oxford University Press

Interview med Christian(elev) og Bjørn (lærer)

Efter teaterforestillingen kunne jeg se på dig Christian, at du var hårdt ramt. Hvorfor?

"Jeg var ramt, fordi jeg havde brugt malle mine kræfter og reserver i ugen, jeg var kommet op at skændes med min kæreste midt i ugen og der var noget ved det teaterstykke, som jeg ikke kunne kontrollere og styre. Noget der bare kom, og det var næsten det sværeste, fordi det vendte op og ned på min livsopfattelse."

Prøv at beskrive din livsopfattelse.

"Jeg kan godt li at have kontrol på mit liv. Inden jeg kom på efterskole, havde jeg styr på mit liv, hvad jeg skulle nå. Det kørte bare. Mit liv handlede om at planlægge min tid og gøre det jeg havde mest lyst til. Nu er jeg begyndt at interessere mig for andre sider. Jeg er blevet lidt mere usikker og tvivlende."

Er du blevet mere usikker?

"Meget! Det var jo en falsk sikkerhed, jeg har levet i, for livet handler ikke bare om den lige vej fra A til B og en sikker karriere."

Hvad er det så, der sker, når du skifter helt identitet og bliver Romeo i stykket?

"Det spændende ved teateret var at jeg trådte ind i en anden karakter, og lige pludselig var alt lovligt og tilladt. Brian lærte mig at træde ind i rolle og bringe mig selv med og blive ved med at søge."

Hvordan kan du gå ind i en anden identitet og samtidig have dig selv med?

"Det er måske det, der er kunsten? Det kunne jeg godt forestille mig. Jeg prøver at gøre Romeo til mig selv og overføre det, som jeg kan til figuren og så spille den som min egen Romeo."

Bjørn: du er arkitekten bag stykket og dermed ansvarlig for, at eleverne gennem teaterstykket skal lære at miste sig selv. Hvad er pointen i det?

"Det ved jeg ikke. Jeg var lige så ramt efter stykket som Christian og andre var."

Hvad var du ramt af?

"Det ved jeg ikke. Noget større, noget andet, en andethed, en fornemmelse af at det hele kunne være anderledes."

Er teaterstykkets mange optrin og billeder i virkeligheden en dekonstruktion af virkeligheden, at det vi kalder meningsfyldt lynhurtigt kan vise sig at være meningsløst og absurd?

"Det er en erkendelse af at der findes en usikkerhed, og alt andet er løgn."

Vi har altså en forestilling om, at mennesket skal blive sig selv, blive hel og så sidder I begge og siger, at det, det gælder om, er at komme ud på Kierkegaards 70.000 favne vand.

"For mig (Bjørn) er alt hvad der er virkeligt en del af en personlig udvikling. Teater handle om til-lid til at undersøge også de områder der er farlige. Drømme kan ligne det uhyggeligste, vi kan forestille os? Eleverne var ikke usikre på det produkt de leverede."

Og det er det, der er ret uhyggeligt, fordi afstanden mellem drøm og virkelighed bliver meget lille og pågående i hvert fald for mig.

"Brian (instruktøren) sagde, at det vi gjorde var at tage elevernes ideer og give dem form. Skak-scenen blev skåret ned fra 20 til 2 minutter, fordi teater handler om bevidste handlinger i en bestemt rækkefølge. Efter teaterstykket kan alle overveje, de roller, man spiller i sit liv og måske blive fri i dem (Bjørn)"

"Det helt specielle for mig (Christian) ved dette teaterstykke frem for alt andet, jeg har set og hørt om er, at du Bjørn blev ved med at sige, at du ikke vidste, hvor vi endte. At ingen havde en replik på forhånd. Der var kun ideer. Alt flyver, men vi prøver at styre mod en mening i en kunstnerisk proces. Det var meget frit."

Hvor tæt kan man komme forholdet mellem ideer og virkeligheden, tanker og Udtryk? Forholdet var hudløst. Afstanden og skellet mellem billederne i hovedet og på scenen er stadig mere vanskelig at opretholde. Unges billedunivers er skræmmende. Er I enige?

"Der er ting der går igen, men man kan sige at drøm og virkelighed altid har været der og forholdet imellem dem har altid været til forhandling. I perioder er drømmen været væk f.eks. nu, hvor drømmene er væk og dermed er ideologierne væk, hvorfor politik bliver en sideordning af alt og alle. Nu bagefter kan man se, at teaterstykket handlede meget om afstand. I det øjeblik du kommer ind i rummet er du inde i teaterstykket, fordi der ligger nogen og sover. Stykket forsøger at overstige denne afstand mellem drøm og virkelighed. Som Christian fortalte før, så handler det om at gå ind i rollen og minimere afstanden. Lykkes det bliver man fri, men det er også et skræmmende sted at opholde sig. Det er et ansvarsfuldsted at være. Når afstanden er væk, er der nærvær med mulighed for at træde forkert eller ud over kanten. Selv om det kan synes anarkistisk, så ligger der dels en forestilling om muligheden for en verden uden grænser og en PH sang, der siger, at livet er så kort, og derfor må vi gøre noget, mens tid er."

"Hvis vi som elever har opnået at folk for et øjeblik trådte ud af virkeligheden og for et øjeblik oplevede nærhed til 88 unges drømme, fordi det er os der har skabt teaterstykket, så er det virkelig godt klaret."

Stykket er fyldt med skjulte citater og henvisninger. Betyder det noget, at mange af jer var godt forberedte gennem danskundervisningen?

"Vi har lært rigtig meget gennem undervisning i Jung og Freud og baggrundsviden. Bjørns beskrivelse før forestillingen hjalp på tilskuernes mulige forståelse og mindskede afstanden og modstanden."

Godt: vi har et teaterstykke. Det er kunstigt skabt, et kunstigt rum, en pædagogisk iscenesættelse, et eksperiment. Med hvilket ret og hvorfor skulle eleverne derind? Hvad var meningen Christian?

"Det er svært at sige. Bjørn har det med at sættescenarier op, hvor vi kommer helt derud, hvor vi ikke kender os selv godt nok til at kunne svare. Jeg håber, at hvis der var en mening med det her, var det at lære os selv og hinanden at kende. Som efterskolehold har det givet os helt nye muligheder, fordi vi har set hinanden i situationer, hvor vi overskred grænser og kom tættere på os selv og hinanden. Det var først, når man havde været ude på dybt vand, hvor man ikke kunne styre det, hvor der ikke var nogen vej tilbage, hvor man bare var der - derude lærte man noget om sig selv. Det er som at miste sig selv for at vinde sig selv."

Var det det du ville Bjørn?

"Jeg ved det ikke ..... jeg ved ikke noget ..... jeg tror, det dybest set handler om frihed og liv."

28.03.2011